

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. Cel opracowania Planu Rozwoju Lokalnego	4
2. Metodyka sporządzania Planu	5
I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	6
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA TERENIE GMINY BELSK DUŻY	7
1. Położenie, powierzchnia, ludność	7
2. Środowisko przyrodnicze	10
2.1. Położenie i rzeźba terenu.....	10
2.2. Zasoby wodne.....	10
2.3. Klimat	11
2.4. Lasy.....	11
2.5. Zasoby surowcowe.....	11
3. Zagospodarowanie przestrzenne	13
3.1. Osadnictwo i struktura użytkowania terenów.....	13
3.2. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	14
3.3. Środowisko kulturowe.....	15
3.4. Komunikacja i infrastruktura.....	17
3.4.1. Drogi i transport.....	17
3.4.2. Infrastruktura techniczna.....	21
Sieć wodno-kanalizacyjna.....	21
Zaopatrzenie w gaz.....	21
Sieć ciepłownicza.....	21
Składowiska odpadów.....	21
Sieć energetyczna.....	22
Telekomunikacja.....	22
4. Gospodarka i otoczenie biznesu	23
5. Rolnictwo	24
6. Społeczność lokalna	26
6.1. Charakterystyka.....	26
6.1.1. Struktura i dynamika demograficzna.....	26
6.1.2. Bezrobocie.....	29
6.2. Jakość życia mieszkańców.....	30
6.2.1. Warunki mieszkaniowe.....	30
6.2.2. Bezpieczeństwo publiczne.....	31
6.3. Infrastruktura społeczna.....	33
6.3.1. Ochrona zdrowia.....	33
6.3.2. Pomoc społeczna.....	34
6.3.3. Oświata.....	35
6.4. Kultura, sport i turystyka.....	36

III.	STRATEGICZNE KIERUNKI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO POPRAWY SYTUACJI NA TERENIE GMINY	38
	1. Priorytety działań inwestycyjnych.....	38
IV.	PLAN DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH	39
	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2005–2006	39
	Zadania planowane do realizacji w latach 2007 - 2013	47
V.	OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	49
VI.	PLAN FINANSOWY	51
	1. Budżet gminy.....	51
	2. Źródła finansowania.....	53
VII.	SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	55
VIII.	SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	56
	1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego.....	56
	2. System oceny Planu Rozwoju Lokalnego.....	56
	3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	56
	4. Informacja i promocja Planu Rozwoju Lokalnego.....	56

WSTĘP

1. Cel opracowania Planu Rozwoju Lokalnego

Zgodnie ze Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego niniejszy Plan obejmuje zakres działań mieszczących się w Priorytecie 3 – Rozwój Lokalny; Działanie 3.1 – Obszary wiejskie, Działanie 3.2 – Obszary podlegające restrukturyzacji oraz Działanie 3.5 – Lokalna infrastruktura społeczna.

Priorytet 3: „Rozwój lokalny”, ukierunkowany jest na wspieranie ośrodków gospodarczych poprzez realizację projektów z zakresu:

- infrastruktury technicznej, zwłaszcza połączeń transportowych pomiędzy centrami regionalnymi,
- infrastruktury środowiskowej,
- lokalnej infrastruktury turystycznej, kulturowej i rekreacyjnej,
- lokalnej infrastruktury edukacyjnej oraz ochrony zdrowia,
- tworzenia i rozwoju lokalnych mikroprzedsiębiorstw oraz infrastruktury służącej działalności gospodarczej;
- rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojkowych.

Celem opracowania jest ustalenie zadań i projektów, których wykonanie w ustalonych przedziałach czasowych, pozwoli na dalszą poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców Gminy.

Perspektywa pozyskania środków strukturalnych oraz możliwość współfinansowania zadań ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zaktywizuje i przyśpieszy procesy restrukturyzacyjne na tutejszym terenie oraz przyczyni się do zrównoważonego rozwoju Gminy Belsk Duży.

Czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy jest skorelowany z okresami planowania Unii Europejskiej i obejmuje szczegółowo zadania w latach 2005-2006 oraz koncepcyjnie w czasookresie 2007-2013.

Głównymi, strategicznymi celami rozwojowymi Gminy Belsk Duży są:

W okresie 2005-2006:

- stopniowy wzrost standardu życia mieszkańców do poziomu wyższego od średniej mikroregionu i kraju,
- restrukturyzacja ważnego sektora gospodarki jakim jest rolnictwo, głównie sadownictwo,
- względna równowaga na rynku pracy poprzez wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz poszukiwanie inwestorów z zewnątrz,
- modernizacja infrastruktury techniczno-ekonomicznej i społecznej,
- poprawa jakości środowiska naturalnego, a przynajmniej utrzymanie go na dotychczasowym poziomie mimo wzrastających zagrożeń,
- maksymalna prywatyzacja sektora publicznego.

W okresie 2007-2013:

- osiągnięcie wysokiego standardu życia mieszkańców w skali regionu i wyższego niż w skali kraju,
- unowocześnienie struktury gospodarki w celu osiągnięcia wysokiego poziomu jej konkurencyjności przynajmniej na skalę lokalną – w zakładach produkcyjnych, drobnej wytwórczości, przetwórstwie rolnym i rekreacji,
- prymat zasad ekorozwoju i jakości środowiska naturalnego,
- rozbudowa infrastruktury technicznej z ilościowej na jakościową w tym przede wszystkim systemu drogownictwa, telekomunikacji oraz pełna organizacja gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej,
- kształcenie społeczeństwa na wysokim poziomie w tym specjalistów poza terenem Gminy, którzy będą niezbędnymi w przyszłym rozwoju tutejszej jednostki samorządowej,
- demokratyzacja społeczeństwa.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Belsk Duży jest dokumentem otwartym i będzie podlegał okresowej aktualizacji, co jest podyktowane wieloma obiektywnymi czynnikami, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- sytuację ekonomiczną kraju, województwa i powiatu w najbliższych latach,
- możliwości inwestycyjne budżetu gminy,
- zaangażowanie miejscowych środowisk opiniotwórczych w planowanie strategiczne,
- propozycje nowych władz samorządowych następnych kadencji,
- wielkość pozyskiwanych środków strukturalnych w przedziałach czasowych 2005-2006 i 2007-2013.

W opracowaniu niniejszym przedstawiono w sposób syntetyczny sytuację społeczno-gospodarczą gminy, wyznaczając podstawowe, strategiczne kierunki rozwoju ekonomicznego w kontekście planowanych projektów inwestycyjnych, stanu ich przygotowań i możliwości realizacji ze środków własnych oraz zewnętrznych źródeł finansowania.

2. Metodyka sporządzania Planu

Plan Rozwoju Lokalnego jest wynikiem prac przedstawicieli Urzędu Gminy Belsk Duży, społeczności lokalnej reprezentowanej przez Radnych Gminy Belsk Duży oraz zespołu Agencji Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego (AZNiRR) w Radomiu.

Wójt Gminy Belsk Duży Zarządzeniem Nr 57/2004 z dnia 31.12.2004 roku powołał Zespół Koordynacyjny do prowadzenia prac nad Planem Rozwoju Lokalnego w następującym składzie:

1. Andrzej Małachowski – Wójt Gminy Belsk Duży
2. Wojciech Figurski – Sekretarz Gminy
3. Joanna Ciamarczan – Skarbnik Gminy
4. Janusz Honory – Kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej

5. Barbara Czyżyk – Inspektor – Stanowisko pracy ds. rolnictwa, leśnictwa ochrony środowiska i ewidencji działalności gospodarczej
6. Elżbieta Dmochowska – Inspektor – Stanowisko pracy ds. planowania przestrzennego, budownictwa, inwestycji, remontów i dróg
7. Sławomir Musiałowski – Inspektor – Stanowisko pracy ds. promocji, zamówień publicznych i Unii Europejskiej

Przystępując do pracy wykorzystano informacje i materiały udostępnione przez Urząd Gminy Belsk Duży, Urząd Statystyczny a także dane zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Belsk Duży 2003-2018 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Belsk Duży. Materiały te pozwoliły na zdiagnozowanie stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w odniesieniu do możliwości wykorzystania jej potencjału. Prace studialne oraz informacje uzyskane ze wszystkich istotniejszych dziedzin pozwoliły na przeprowadzenie analizy atutów i problemów występujących w gminie. W konsekwencji wskazały możliwe i konieczne obszary aktywności prowadzące do zrównoważonego rozwoju Gminy.

Ponadto cele i zadania sformułowane w „Planie ...” odpowiadają założeniom podstawowych dokumentów planistycznych kraju i regionu. Najważniejsze z tych dokumentów to:

- Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2004-2006
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego
- Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Grójeckiego na lata 2004-2016

Przewiduje się, że w trakcie okresu wdrażania planu może zajść konieczność dokonania zmian z uzasadnionych powodów np.: zmiany w źródłach finansowania, dezaktualizacja zadań inwestycyjnych. Zmiany te wprowadzane będą uchwałą Rady Gminy Belsk Duży.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Obszarem realizacji **Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Belsk Duży** jest cały teren gminy, w skład której wchodzi 36 wsi i 34 sołectwa.

Dokument ten zawiera krótkookresową (lata 2005–2006) i długoterminową (lata 2007-2013) wizję rozwoju gminy. Zawiera działania nakierowane na wzrost konkurencyjności oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. Efektem wdrożenia tych działań ma być długofalowy rozwój społeczny gminy, spójność ekonomiczna i społeczna z otoczeniem regionalnym oraz maksymalizacja korzyści z integracji z Unią Europejską.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA TERENIE GMINY BELSK DUŻY

1. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Belsk Duży, pod względem administracyjnym, jest jedną z 10 gmin powiatu grójeckiego, będącego z kolei jednym z 39 powiatów ziemskich (obok których funkcjonuje jeszcze 5 miast na prawach powiatu) wchodzących w skład województwa mazowieckiego. Obszar gminy znajduje się w centralnej części powiatu, co zapewnia dogodne połączenie drogowe (głównie przez międzynarodową trasę nr 7 a także drogi nr 725 i 728) z Warszawą, Radomiem, Grójcem, Łodzią.

Gmina Belsk Duży graniczy:

- od północy z gminami Pniewy i Grójec,
- od wschodu z gminą Jasieniec,
- od południa z gminami Goszczyn i Mogielnica,
- od zachodu z gminą Błędów.

GMINA BELSK DUŻY NA TLE POWIATU GRÓJECKIEGO

Dla występujących warunków przyrodniczych decydujące znaczenie ma umiejscowienie gminy w obrębie zbudowanej z osadów Wysoczyzny Rawskiej, dorzeczach 3 dopływów Wisły (działy wodne II rzędu): Jeziórki (Kraska i Rolnica), Pilicy i Czarnej.

Strukturę osadniczą gminy tworzy 36 wsi i 34 sołectwa:

- Aleksandrówka,
- Anielin,
- Bartodzieje,
- Belsk Duży,
- Belsk Mały,
- Bodzew,
- Boruty,
- Grotów,
- Jarochoy,
- Julianów,
- Koziel,
- Kussy,
- Lewiczyn,
- Łęczeszyce,
- Maciejówka,
- Mała Wieś,
- Oczesały,
- Odrzywołek,
- Rębowola,
- Rosochów,
- Rożce,
- Sadków Duchowny,
- Sadków Kolonia,
- Skowronki,
- Stara Wieś,
- Tartaczek,
- Widów,
- Wilczogóra,
- Wilczy Targ,
- Wola Łęczeszycka,
- Wola Starowiejska,
- Wólka Łęczeszycka,
- Zaborów,
- Zaborówek.

Brak jest na terenie gminy ośrodka miejskiego, a najludniejszą miejscowość stanowi Belsk Duży. Ponad 500 mieszkańców liczą także wsie: Łęczeszyce, Lewiczyn i Odrzywołek.

Na teren gminy oddziałują przede wszystkim takie ośrodki miejskie jak:

Grójec (odległość ok. 5 km): miasto powiatowe z siedzibą Starostwa Powiatowego (od 1 stycznia 1999r) z przestrzennym zasięgiem obsługi obejmującym między innymi obszar gminy Belsk Duży. Jest to siedziba wszystkich instytucji administracji obsługujących ludność gminy Belsk Duży: Powiatowy Urząd Pracy, Zespół Opieki

Zdrowotnej ze szpitalem na 387 łóżek, Delegatura Zamiejscowa Kuratorium Oświaty, Prokuratura Powiatowa, Sąd Powiatowy, Powiatowe Komendy Straży Pożarnej i Policji, Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych, Rejon Energetyczny, Wojskowa Komenda Uzupełnień.

Warszawa (odległość ok. 50 km): ośrodek metropolitalny. Siedziba Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Urzędu Marszałkowskiego. Dla mieszkańców gminy ponadto Warszawa jest ośrodkiem usługowo-handlowym i edukacyjnym (liczne uczelnie wyższe).

Radom (odległość ok. 50 km): regionalny ośrodek równoważenia rozwoju. Siedziba Delegatury Urzędu Marszałkowskiego oraz Delegatury Urzędu Wojewódzkiego Województwa Mazowieckiego.

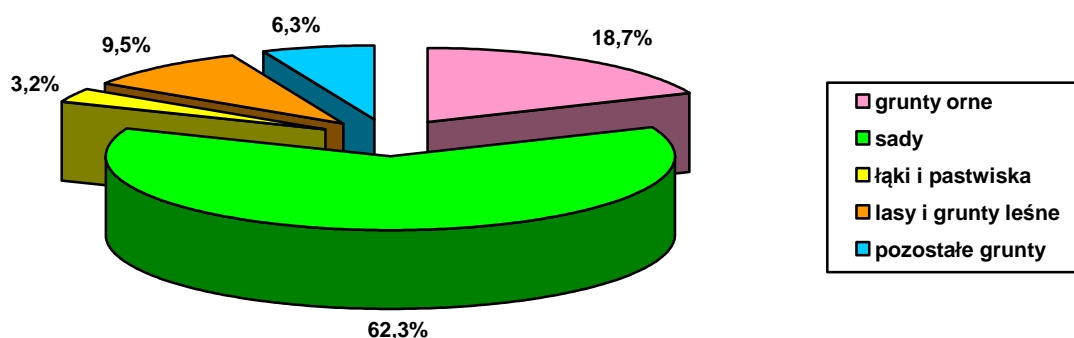
Ogólna **powierzchnia gminy** wynosi 10784 ha (**108 km²**), z czego większość stanowią użytki rolne (przede wszystkim sady).

Tabela nr 1. Użytkowanie gruntów w gminie Belsk Duży

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne			Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska		
		w ha				
Belsk Duży	10784	2021	6712	350	1021	680
		w %				
	100	18,7	62,3	3,2	9,5	6,3

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Belsk Duży

Struktura użytkowania gruntów w gminie Belsk Duży

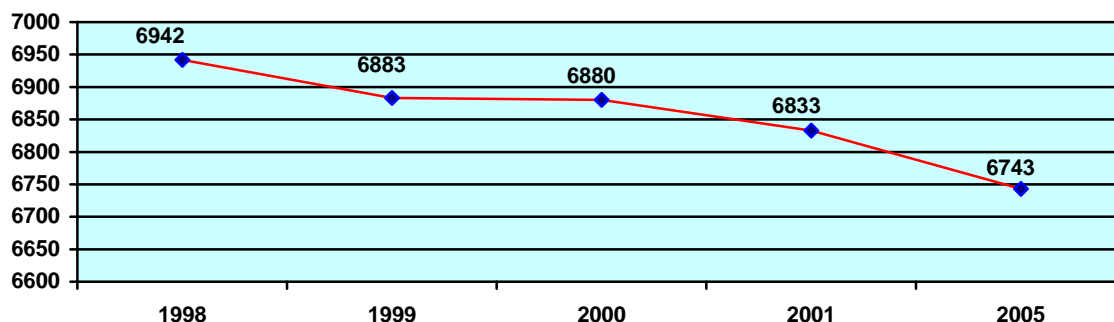
Ludność

Obszar gminy Belsk Duży zamieszkuje 6743 mieszkańców (dane z 2005 roku), w tym 3416 kobiet. Stanowi to ok. 7% ludności powiatu grójeckiego oraz ok. 0,13% województwa mazowieckiego.

Tabela nr 2. Liczba ludności gminy Belsk Duży w latach 1998 - 2005

Wyszczególnienie	Liczba ludności				
	Lata				
	1998	1999	2000	2001	2005
gmina Belsk Duży	6942	6883	6880	6833	6743

Źródło: Opracowanie i wyliczenia własne na podstawie informacji uzyskanych z UG Belsk Duży oraz Strategii Rozwoju Gminy Belsk Duży

Jak widać z powyższego zestawienia liczba ludności w gminie na przestrzeni ostatnich lat uległa zmniejszeniu i w dalszym ciągu utrzymuje się tendencja malejąca.

2. Środowisko przyrodnicze

2.1. Położenie i rzeźba terenu

Gmina Belsk Duży leży w obrębie Wysoczyzny Rawskiej zbudowanej z osadów, których geneza związana jest ze zlodowaceniem plejstoceniowym. Zdenudowana powierzchnia Wysoczyzny pochylona lekko ku północnemu wschodowi, urozmaicona jest występowaniem pagórków, moren czołowych i ciągami ozów (największy jest oz grójecki o długości około 8 km i wysokości względnej 5 –15 m). W krajobrazie wysoczyzny morenowej wyraźnie zaznaczają się głęboko wcięte doliny Molnicy i Kraski, których strefy krawędziowe o spadkach 5 –10 – 15 % i wysokościach w względnych 10-20 m posiadają rozcięcia wąwozowe. Powszechnymi są nieckowate dolinki denudacyjne z okresowym odpływem. Wysoczyzna położona jest na wysokości 140 – 195 m n.p.m. Najwyżej wyniesiony obszar znajduje się w południowo - zachodniej części gminy (rejon Aleksandrówki), najniższej położone tereny dotyczą doliny Kraski w południowo – wschodniej części.

Obszar gminy położony jest w południowo-zachodniej części niecki warszawskiej. Na podłożu kredowym leżącym głębiej niż 100m (margle, opoki) zalegają ciągle warstwą utwory trzeciorzędowe. Występują na różnych głębokościach, posiadają różną miąższość, wykształcone są w postaci oligoceniowych zielonych i białych piasków kwarcowych, brązowych mułków oraz pstrych i czarnych iłłów.

Spośród utworów czwartorzędowych pokrywających całą powierzchnię gminy, powszechne są gliny zwałowe. W północnej i wschodniej części terenu występują utwory piaszczyste. W dolinach i licznych zagłębieniach znajdują się osady holoceniowe - namuły z domieszką części organicznych.

2.2. Zasoby wodne

Na terenie gminy znajduje się 18 zbiorników wodnych małej retencji, o łącznej pojemności 116,8 tys. m³ i powierzchni 11,68 ha. Pełnią one głównie funkcje gospodarcze, hodowli ryb i retencjonowania wody. 10 z nich jest w dobrym stanie technicznym, pozostałe wymagają modernizacji.

2.3. Klimat

Według R. Gumińskiego gmina Belsk Duży położona jest w dzielnicy rolniczo-klimatycznej - środkowej.

Główne parametry klimatyczne gminy to:

- średnie opady roczne – poniżej 550 mm,
- liczba dni mroźnych 30 - 80,
- liczba dni z przymrozkami 100 – 110,
- czas trwania pokrywy śnieżnej 38 – 60 dni,
- długość okresu wegetacyjnego 210 – 220 dni.

2.4. Lasy

Administrowane przez Nadleśnictwo Grójec lasy gminy Belsk Duży należą do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej. Razem z gruntami leśnymi zajmują powierzchnię 1.021 ha tj. ok. 9,5 % ogólnej powierzchni gminy. Jest to znacznie mniej nie tylko od średniej dla województwa mazowieckiego (ok. 22,3%), ale także powiatu grójeckiego (ok. 13,3%).

Lasy w gminie Belsk Duży skoncentrowane są w 2 kompleksach:

- „Modrzewina” (na północy gminy, obok dominującej sosny, panuje modrzew polski, europejski i syberyjski),
- „Łęczeszycy” (w południowej części gminy, obok dominującej sosny, panuje także dąb, grab, osika, brzoza).

Wiek drzewostanu 40 – 80 lat (II klasa) i powyżej 80 lat (III klasa). Struktura własnościowa wskazuje na zdecydowaną przewagę ilościową lasów państwowych. Stanowią one 88,5 % lasów (904 ha), gdy na niepaństwowe przypada 11,5 % (118 ha). Gminny program dolesień zakłada zalesienie tylko 2,43 ha nieużytków (w miejscu nieczynnych wyrobisk).

2.5. Zasoby surowcowe

Na terenie gminy występują osady związane z akumulacją wodnolodowcową i lodowcową, takie jak:

- piaski,
- żwiry,
- pospółki,
- surowce ilaste (gliny).

Poza glinami, które nie są eksploatowane, pozostałe surowce zostały udokumentowane i podlegają eksploatacji (na skalę lokalną i przemysłową) w obrębie trzech znajdujących się na obszarze gminy złóż:

- „Południowa część ozu grójeckiego”,
- „Jarochoy”,
- „Rębowola”.

Ponadto na terenie gminy istnieje 11 nieczynnych już, drobnych (ich łączna powierzchnia to około 5 ha) wyrobisk.

Identyfikacja problemów:

Bariery i problemy:

- zagrożenia środowiska związane z lokalizacją głównych dróg
- niekontrolowana gospodarka śmieciowa

Warunki sprzyjające poprawie sytuacji w gminie:

- dobre położenie gminy na obszarze atrakcyjnym przyrodniczo oraz krajobrazowo
- zadowalający stan zdrowotny i sanitarny lasów
- występowanie wielu cennych obiektów przyrodniczych i obszarów o wysokiej bioróżnorodności
- możliwości dolesień i dodrzewień
- modernizacja zbiorników małej retencji
- ochrona krajobrazu rolniczo - leśnego w gminie
- ochrona złóż surowców mineralnych przed dziką eksploatacją

3. Zagospodarowanie przestrzenne

3.1. Osadnictwo i struktura użytkowania terenów

Zagospodarowanie poszczególnych sołectw w gminie Belsk Duży tworzy różnorodne układy przestrzenne dostosowane do istniejących uwarunkowań. Najczęściej występują układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. Rozproszone osadnictwo wiejskie o jednorodnej funkcji zabudowy zagrodowej pod wieloma względami stanowi bardzo nieefektywną strukturę przestrzenną. Rozproszenie osadnictwa utrudnia dostęp do infrastruktury społecznej. Czas podróży z miejsca zamieszkania do szkoły, ośrodka zdrowia czy urzędu zwiększa się, wzrastają też koszty podróży. Efektem są m.in. problemy związane z dowozem dzieci do szkół. Dłuższe odcinki dróg wymagają większych nakładów na budowę, remonty i utrzymanie. Budowa i eksploatacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej przy małym zagęszczeniu odbiorców jest znacznie kosztowniejsza ze względu na wydłużenie niezbędnych odcinków sieci.

Pod względem natężenia problemów wynikających z niekorzystnej struktury osadnictwa, sytuacja gminy Belsk Duży nie odbiega specjalnie od sytuacji innych rejonów pozametropolitarnych Mazowsza. Jednak ze względu na słabość ekonomiczną, istniejący model sieci osadniczej stanowić może źródło zaostrzenia problemów społecznych oraz powód dodatkowego obciążenia budżetu lokalnego samorządu.

Struktura użytkowania gruntów

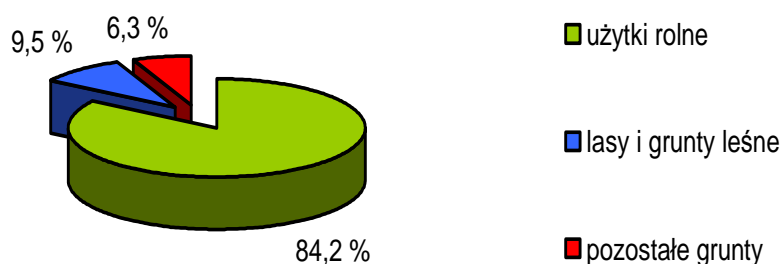
Ogólna powierzchnia gminy wynosi 108 km².

Powierzchnia gruntów użytkowanych rolniczo wynosi 9083 ha, co stanowi 84,2% ogólnej powierzchni gminy. Niewiele, ponad 22,2% użytków rolnych stanowią grunty orne, największą powierzchnię użytków rolnych stanowią sady – 73,9%. Niecałe 4% wśród użytków rolnych zajmują łąki i pastwiska. Ponadto niewielki udział w ogólnej powierzchni gminy zajmują lasy i grunty leśne oraz pozostałe grunty.

Tabela nr 3. Użytkowanie gruntów w gminie Belsk Duży

	Ogólna powierzchnia	10784	100%
	w tym:		
1.	użytki rolne	9083	84,2
	w tym:		
	grunty orne	2021	22,2
	sady	6712	73,9
	łąki i pastwiska	350	3,9
2.	lasy i grunty leśne	1021	9,5
3.	pozostałe grunty	680	6,3

Struktura obszarowa gminy Belsk Duży

3.2. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Znaczna ilość obszarów chronionych niesie ze sobą pewnego rodzaju uwarunkowania (potencjalne problemy w lokowaniu nowych inwestycji mogących zagrażać środowisku), jednakże z drugiej strony stanowi szansę dla poprawy życia lokalnej społeczności. Nie tylko bowiem przyczyniają się do zachowania dobrych warunków środowiska naturalnego, podnoszą pośrednio komfort życia mieszkańców, ale również mogą generować zyski związane ze wzrostem ruchu turystycznego.

Na terenie gminy do tych obszarów należy zaliczyć:

Rezerwat przyrody „Modrzewina”

Rezerwat przyrody „**Modrzewina**” został utworzony w 1959 r. dla zachowania i ochrony największego w tym rejonie stanowiska modrzewia polskiego (wiek 180 - 210 lat). Przeciętna wysokość drzew wynosi 34 m. Posiadają one nieregularne, rzadkie korony, ponadto charakteryzują je powykręcane konary z długimi, zwisającymi gałęziami. Modrzew tworzy piętro drzew górujących. Dąb, piętro dolne tworzą pojedynczo sosna, grab i lipa. Warstwę podszytu tworzy leszczyna, kruszyna, bez czarny oraz bez koralowy. Rezerwat zajmuje ponad 300 ha powierzchni.

Obszar Krajobrazu Chronionego „Dolina rzeki Jeziórki”

Obszar ten jest usytuowany na terenie gmin: Błędów, Belsk Duży, Grójec oraz Pniewy. Obszar odznacza się dużymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, na które składają się: unikalny ekosystem leśny z dominującym modrzewiem polskim objęty ochroną rezerwatową, zróżnicowana rzeźba, mozaika pól, sadów, łąk i zadrzewień. Obszar chronionego krajobrazu rzeki Jeziórki zajmuje powierzchnię 16 020 ha wzdłuż doliny rzeki Jeziórki znanionującej się szczególnie bogatym zróżnicowaniem przyrodniczo-krajobrazowym.

Zespół pałacowo – parkowy w Małej Wsi

Zespół pałacowy w Małej Wsi powstał w latach 1783-1786 wg projektu Hilarego Szpilowskiego dla Bazylego Walickiego, wojewody rawskiego i jego żony Róży z Niebońskich. W I połowie XIX w. został przebudowany przez Fryderyka Lessela.

Obok Walickich właścicielami dóbr małowiejskich byli Lubomirscy i Morawscy.

Po wojnie zespół pałacowy, po renowacji (1949-1950), stanowi własność Urzędu Rady Ministrów.

Pałac jest piętrowy z czterokolumnowym portykiem i trójkątnym frontonem z attyką. Zabudowę boczną stanowią cztery pawilony. Wnętrze zdobi klasycystyczna polichromia. Sala balowa zawiera freski przedstawiające panoramę Warszawy z końca XVIII w. Malowidła temperowe zaprojektowane przez Jana Bogumiła Plerscha zawierają sceny z literatury, alegorie itp. W hallu kolumnowym znajduje się posąg Diogenesa autorstwa Józefa Menzla.

Wokół pałacu roztacza się ogród szpalerowy w stylu francuskim z XVIII w. i angielskim z XIX w. z licznymi polanami i stawami oraz z wielkim i bogatym skupiskiem zadrzewienia. W parku znajduje się kaplica grobowa Walickich i Koziatulskich z XIX w., poza tym w parku na uwagę zasługuje tablica upamiętniająca pobyt w 1787 r. króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

W Małej Wsi nakręcono wiele filmów już przed wojną „Ada to nie wypada”, później „Widziadło”, „Pułkownik Kwiatkowski”, „Trędowata”, „Nad Niemnem”.

Zespół pałacowo-parkowy w Małej Wsi jest jednym z bardziej znaczących i wyróżniających się obiektów tego typu na całym Mazowszu. Na terenie gminy znajduje się również zespół pałacowo-parkowy w Ręboli z parkiem krajobrazowym o powierzchni 3,53 ha; zespół dworsko-parkowy w Odrzywołku z parkiem o powierzchni 2,00 ha; park w Oczesałach o powierzchni 9,00 ha oraz park wiejski w Starej Wsi.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajdują się następujące pomniki przyrody ożywionej:

- na terenie rezerwatu „Modrzewina” modrzewie i dęby szypułkowe,
- w zabytkowym parku w Małej Wsi – 3 obiekty: około 160 letni platan, topola białodrzew i jałowiec.

Tabela nr 4. Obszary i obiekty objęte ochroną prawną na terenie gminy Belsk Duży

obiekt/obszar	typ
„Modrzewina”	Rezerwat przyrody
„Dolina rzeki Jeziórki”	Obszar Krajobrazu Chronionego
Topola białodrzew w parku zabytkowym w Małej Wsi	Pomnik przyrody
Jałowiec w parku zabytkowym w Małej Wsi	Pomnik przyrody
Dąb szypułkowy na terenie kompleksu „Modrzewina”	Pomnik przyrody
Grupa drzew (głównie dębów szypułkowych i modrzewi) na terenie kompleksu „Modrzewina”	Pomnik przyrody

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

3.3. Środowisko kulturowe

Dziedzictwo kulturowe jest istotnym elementem tożsamości społeczeństwa świadczącym o jego wielopokoleniowym dorobku. Zasoby dziedzictwa kulturowego należy rozumieć jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru, bądź całe struktury przestrzenne o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych.

Najbardziej znanymi zabytkami gminy są obiekty sakralne, takie jak zbudowany w latach 1776-1779 kościół parafialny pw. Świętej Trójcy w Belsku Dużym (na terenie którego znajduje się grób płk Jana Kozińskiego, bohatera spod Somosierry), kościół parafialny pw. św. Marcina oraz Sanktuarium Matki Bożej Pocieszycielki Strapionych w Lewiczynie, czy zespół klasztorny o.o. Paulinów w Łęczeszycach.

Tabela nr 5. Obiekty zabytkowe i miejsca pamięci narodowej na terenie gminy Belsk Duży

obiekt	lokalizacja	numer z Krajowego Rejestru Zabytków
Zespół klasztorny o.o. Paulinów (dawny klasztor paulinów, kaplica cmentarna, teren cmentarza kościelnego)	Łęczeszyce	82/A/81
Kościół parafialny (teren zespołu kościelnego wraz z dzwonnica i terenem cmentarza kościelnego)	Lewiczyn	79/A/81

Zespół dawnej poczty z XIXw.	Belsk Duży	26/A/80
Zespół pałacowo-parkowy (zespół urbanistyczno-architektoniczny)	Mała Wieś	299/A/83
Park krajobrazowy z I połowy XIXw.	Rębowola	295/A/85
Park krajobrazowy z przełomu XVII – XVIII w.	Odrzywołek	298/A/85
Park przydworski z I poł. XIXw.	Oczesady	296/A/85
Kościół parafialny	Belsk Duży	25/A/80
Zespół folwarczny (gorzelnia, magazyny spirytusu, spichlerz, stodoła, obora, magazyny, warsztaty, stróżówka)	Stara Wieś	552/A/98
Cmentarz rzymsko-katolicki	Belsk Duży	Brak wpisu w rejestrze
Cmentarz rzymsko-katolicki	Lewiczyn	Brak wpisu w rejestrze
Cmentarz rzymsko-katolicki	Łęczeszycy	Brak wpisu w rejestrze
Cmentarz rzymsko-katolicki	Zaborówek	Brak wpisu w rejestrze
Cmentarz rzymsko-katolicki	Belsk Mały	Brak wpisu w rejestrze
Mogiła z 1863r.	Belsk Mały	Brak wpisu w rejestrze
Mogiły z II wojny światowej	Belsk Duży	Brak wpisu w rejestrze
Mogiły z II wojny światowej	Łęczeszycy	Brak wpisu w rejestrze

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

Zadania mające wpływ na poprawę sytuacji w gminie

- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych środowiska (ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych, prowadzenie prac inwentaryzacyjnych, zachowanie przestrzennej ciągłości systemu przyrodniczego),
- likwidacja dzikich wysypisk, wprowadzenie corocznego sprzątania terenu gminy
- upowszechnienie edukacji ekologicznej, współpraca z gminami sąsiednimi oraz władzami powiatu w zakresie ochrony środowiska
- poprawa czystości wód powierzchniowych poprzez rozwój systemu oczyszczalni i kanalizacji
- budowa wysypiska

3.4. Komunikacja i infrastruktura

3.4.1. Drogi i transport

Infrastruktura techniczna spełnia bardzo istotne funkcje związane z rozwojem społeczno-gospodarczym danego obszaru gminy, powiatu czy województwa.

Urządzenia infrastruktury technicznej aktywizują jednostki osadnictwa, są czynnikiem rozwoju lokalnego, oraz wpływają na poziom życia mieszkańców wsi i miast. Poziom uzbrojenia terenów wiejskich w urządzenia infrastruktury technicznej można ocenić pod względem:

- podnoszenia warunków socjalno-bytowych mieszkańców wsi,
- dobrych warunków do powstawania nowych podmiotów gospodarczych,
- warunków sprzyjających rozwojowi rolnictwa.

Szybki wzrost uzbrojenia poszczególnych wsi w sieci jest wynikiem konsekwentnej polityki prowadzonej przez Radę Gminy i włączanie się mieszkańców w realizowanie inwestycji przez wkład własnej pracy, samoopodatkowanie i pomocy różnych fundacji.

Istniejący układ drogowy na terenie gminy Belsk Duży obejmuje niżej wymienione kategorie dróg publicznych: drogę krajową, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i gminne.

Największe znaczenie dla rozwoju gminy ma droga krajowa nr 7 (Gdańsk- Kraków). Spełnia ona ważną rolę w układzie komunikacyjnym gminy, z uwagi na funkcje tranzytowe i dojazdowe do głównych jednostek administracyjnych w sąsiedztwie. Nie tylko bowiem generuje ruch tranzytowy, lecz także zapewnia mieszkańcom dogodne połączenie tak w kierunku południowym (ze stolicą b. woj. radomskiego - Radomiem i dalej Kielcami czy Krakowem), oraz północnym (z Warszawą i Gdańskiem). Łączna długość **drogi krajowej nr 7 przebiegającej w granicach gminy wynosi 5,8km**. W niedalekiej przyszłości na podbudowie trasy nr 7 planowane jest wybudowanie drogi ekspresowej.

Obszar gminy przecinają także dwie drogi wojewódzkie. Droga wojewódzka **nr 728** zapewnia mieszkańcom gminy połączenie ze stolicą powiatu, tj. Grójcem, a w kierunku południowym z innymi ważnymi ośrodkami powiatu grójeckiego (Mogielnicą, Nowym Miastem nad Pilicą). Według badań ruchu pojazdów na tej drodze wzrost w latach 90-tych o niemal 70% i wciąż wykazuje tendencje wzrostowe. Druga z dróg wojewódzkich, tj. droga **nr 725** Rawa Mazowiecka - Belsk Duży, choć nie wykazuje tak znacznego wzrostu ruchu winna być ujęta w planach remontowych.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest **18 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 69,442 km**. Mimo czynionych inwestycji wciąż wymagają one remontów, modernizacji oraz podniesienia klas technicznych.

Najliczniejszą grupę stanowią drogi gminne. Funkcjonalnie drogi te uzupełniają układ dróg oraz stanowią ich rozwinięcie, umożliwiając dojazd do wszystkich istotnych miejsc w gminie. Część z dróg gminnych jest przedłużona poprzez układ dróg gminnych na terenie gmin sąsiednich zapewniając tym samym dojazd do terenów bezpośrednio przylegających do granic administracyjnych gminy Belsk Duży. Przez teren gminy przebiegają w sumie **52 odcinki dróg gminnych, o łącznej długości 88 km**. Utwardzoną nawierzchnię posiada jedynie część z nich, pozostałe to drogi o nawierzchni nieutwardzonej. Praktycznie większość dróg gminnych, z uwagi na wieloletnie użytkowanie i znaczne zaległości w zakresie odnowień, wymagają renowacji, modernizacji i remontów. W przypadku dróg o nawierzchni twardej zakres robót obejmie ich remont bądź w niektórych przypadkach modernizację, natomiast w przypadku dróg o nawierzchni gruntowej niezbędnym będzie podjęcie prac modernizacyjnych, czy wręcz ich budowa od podstaw.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy przewiduje się stworzenie ciągu drogowego, równoległego do drogi nr 7 i mającego za cel odciążenie tej drogi i usprawnienie połączeń między obszarami położonymi po północnej i południowej stronie rzeki Pilicy. Niezbędne dla realizacji tego projektu jest wybudowanie stałej przeprawy mostowej przez rzekę Pilicę, łączącą dwie drogi powiatowe (Nr 34138 i Nr 34203).

Tabela nr 6. Drogi na obszarze gminy Belsk Duży

nr drogi	rodzaj drogi	przebieg	długość odcinka
7	krajowa	Gdańsk-Warszawa-Grójec-Radom-Kraków-Chyżne	5,8 km
725	wojewódzka	Rawa Maz. - Belsk Duży	5,3 km
728	wojewódzka	Grójec - Jędrzejów	12,6 km
34104	powiatowa	Szczęsna - Rożce	2180 m
34106	powiatowa	Dobryszew - Trzylatków	8820 m
34110	powiatowa	Sadków - Lewiczyn	9992 m
34111	powiatowa	Sadków - Dąbrówka	2220 m
34112	powiatowa	Rożce - Ciechlin	2200 m
34113	powiatowa	Rożce - Rębowola	3056 m
34118	powiatowa	Stara Wieś - Błędów	2710 m
34125	powiatowa	Łęczeszycy - Rębowola	4340 m
34126	powiatowa	Skurów - Wilczogóra	8306 m
34127	powiatowa	Łęczeszycy - Błędów	2440 m
34138	powiatowa	Kępina - Przybyszew	6051 m
34142	powiatowa	Stara Wieś - Goszczyn	4480 m
34143	powiatowa	Zaborów - Bodzew	5428 m
34144	powiatowa	Grotów - Boruty	736 m
34145	powiatowa	Julianów - Wola Lewiczyńska	2250 m
34168	powiatowa	Widów - Torowice	450 m

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Belsk Duży

34169	powiatowa	Zaborówek - Gośniewice	2130 m
34170	powiatowa	Bartodzieje - Warpęsy	1650 m
3417001	gminna	Odrzywołek - granica gminy (Załącze)	2305 m
3417002	gminna	Zaborów - granica gminy (Długopola)	1860 m
3417003	gminna	Łęczeszycy - granica gminy (Bądków)	2540 m
3417004	gminna	Borty - Tartaczek	1810 m
3417005	gminna	Lewiczyn - Maciejówka	2440 m
3417006	gminna	Wola Łęczeszycza - Wólka Łęczeszycza	1320 m
3417007	gminna	Aleksandrówka - Sadków Szlachecki	2055 m
3417008	gminna	Kozietuły - granica gminy (Wola Łęczeszycza)- Wólka Łęczeszycza	1738 m
3417009	gminna	Sadków Szlachecki - granica gminy (Cesinów Las)	1185 m
3417010	gminna	Łęczeszycy - Skowronki	1915 m
3417011	gminna	Wola Starowiejska - Bodzew	2485 m
3417012	gminna	Tartaczek - Lewiczyn	2035 m
3417013	gminna	Zaborów - Bartodzieje	1867 m
3417014	gminna	Zaborów - Wilczy Targ	2058 m
3417015	gminna	Widów - Lewiczyn	1675 m
3417016	gminna	Oczesały - granica gminy (Skurów)	1065 m
3417017	gminna	Anielin - Jarochoy do drogi 34126	2080 m
3417018	gminna	Sadków Duchowny - Żłota Góra	4625 m
3417019	gminna	Mała Wieś - Skowronki	1590 m
3417020	gminna	Skowronki - Wola Starowiejska	1005 m
3417021	gminna	Mały Belsk - droga 728 granica gminy (Grudzkowola)	1095 m
3417022	gminna	Belsk - Odrzywołek - Wilczogóra	3060 m
3417023	gminna	Wólka Łęczeszycza - Koziel - granica gminy (Bielany)	4755 m
3417024	gminna	Wilczy Targ- Zaborów - Wilczy Targ	985 m
3417025	gminna	Wola Lewiczyńska - Władysławów	1440 m
3417026	gminna	Odrzywołek - granica gminy (Grudzkowola)	480 m
3417027	gminna	Lewiczyn - Władysławów	2915 m
3417028	gminna	droga przez miejscowość Mała Wieś	2905 m
3417029	gminna	droga przez miejscowość Belsk Mały	410 m
3417030	gminna	Rożce - granica gruntów Gładna	
3417031	gminna	Rębowola - Mała Wieś	
3417032	gminna	droga przez Rosochów	
3417033	gminna	droga przez miejscowość Żłota Góra	
3417034	gminna	droga przez miejscowość Odrzywołek	
3417035	gminna	droga nr 728 - Odrzywołek	
3417036	gminna	(Gładna) granica gminy - Mała Wieś	
3417037	gminna	(Gładna) granica gminy - Rębowola	

3417038	gminna	(Goliany) granica gminy –droga nr 34125 - Łęczeszyce	
3417039	gminna	(Goliany) granica gminy - Łęczeszyce	
3417040	gminna	Łęczeszyce - droga nr 34127 - Skowronki	
3417041	gminna	droga przez miejscowość Łęczeszyce - „Parcela”	
3417042	gminna	Łęczeszyce „Parcela” - Skowronki	
3417043	gminna	droga przez miejscowość Stara Wieś	
3417044	gminna	droga przez miejscowość Boruty	
3417045	gminna	Boruty - Lewiczyn	
3417046	gminna	Oczesady - Widów	
3417047	gminna	Grotów - Oczesady	
3417048	gminna	droga przez miejscowość Widów	
3417049	gminna	droga przez miejscowość Zaborówek	
3417050	gminna	Bartodzieje - Wilczy Targ	
3417051	gminna	droga przez wieś Koziel	
3417052	gminna	Łęczeszyce - Koziel	

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

W gminie znajduje się łącznie 43 przepusty drogowe o różnej średnicy przepustowości. Większość przepustów drogowych jest w dobrym stanie i nie wymaga napraw.

Tabela nr 7. Przepusty drogowe w gminie Belsk Duży

Sołectwo	Ilość przepustów	Rodzaj przepustów (ø)
Wola Starowiejska	4	30
	2	60
Złota Góra	3	80
Wólka Łęczeszycka	5	60
Łęczeszyce	4	40
Sadków Kolonia i Szlachecki	3	60
Maciejówka	1	60
	1	40
Skowronki	1	10
	1	30
Odrzywołek	5	60
Wilczy Targ	1	40
Bodzew	1	40
Widów	1	60
Oczesady	3	80
Stara Wieś	1	60
	3	40
Wola Łęczeszycka	1	60
	1	40
Koziel	1	40

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

3.4.2. Infrastruktura techniczna

Sieć wodno-kanalizacyjna

Gmina jest zwodociągowana w niecałych 30% (łączna długość 85,2 km, bez dostępu do sieci pozostaje 4200 mieszkańców). Istniejące wodociągi w większości są grupowo zasilane z ujęć wód głębinowych zlokalizowanych w obszarze gminy:

- wodociąg z ujęciem wody o wydajności 2280 m³/d w Łęczeszycach, który zaopatrza wsie: Belsk Duży, Belsk Mały, Mała Wieś, Grotów, Skowronki, Łęczeszycy, Wólka Łęczeszycza, Wola Łęczeszycza, Stara Wieś, Koziel i Odrzywołek.
- ujęcie wód wgłębnych w Rożcach ze stacją uzdatniania wody o wydajności 840 m³/d,
- studnia głębinowa w Lewiczynie o wydajności 1000m³/d.

Ujęcia te nie pokrywają w pełni zapotrzebowania gminy na wodę. Większość miejscowości posiada ujęcia wody (wiejskie), z których woda używana jest do środków ochrony roślin stosowanych w uprawach sadowniczych, jak i do nawadniania upraw.

Na terenie gminy funkcjonuje mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków w Belsku Dużym o przepustowości średniej 600 m³/d (ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni wynosi ogółem 133336 m³, z czego bytowe to 54400 m³).

Długość sieci kanalizacyjnej we wsi gminnej wynosi około 6,6 km (korzysta z niej ok. 900 osób) a jej stan wyeksploatowania to 20%.

Zakładowe oczyszczalnie ścieków działają w Łęczeszycach (ALPEX) i Odrzywołku (osiedle mieszkaniowe).

Zaopatrzenie w gaz

Rozdzielcza sieć gazowa doprowadzona jest do wszystkich miejscowości w gminie. Jej długość to 98,7 km a korzysta z niej 827 odbiorców gazu sieciowego (przy 1039 połączeniach prowadzących do budynków mieszkalnych). Źródłem zaopatrzenia gminy w gaz jest gazociąg wysokoprężny średnicy 300 mm relacji „Lubienia – Sękoćcin”.

Sieć ciepłownicza

Na terenie gminy brak jest sieci ciepłowniczej. Jedynie obiekty użyteczności publicznej posiadają indywidualne źródła ciepła tj. piece lub kotłownie.

Składowiska odpadów

Na terenie gminy Belsk Duży nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów. Odpady komunalne wywożone są w sposób zorganizowany na nowocześnie urządzone wysypisko w Częstoniewie gmina Grójec.

Sieć energetyczna

Na całym obszarze gminy dostarczana jest energia o właściwych parametrach (na terenie gminy nie występują niedobory mocy znamionowej) a za eksploatację sieci i urządzeń elektroenergetyki odpowiedzialny jest Rejonowy Zakład Energetyczny w Grójcu.

Na sieć energetyczną w gminie składają się:

- stacje transformatorowe SN/nn,
- linie energetyczne średniego napięcia,
- linie energetyczne niskiego napięcia.

Łączna długość sieci napowietrznej SN 15 kV wynosi 62,2 km.

Telekomunikacja

Na terenie gminy zlokalizowana jest sieć telefonii przewodowej wraz z automatyczną centralą (znajdującą się w miejscowości Belsk Duży), będąca własnością Telekomunikacji Polskiej S.A. Obecnie centrala posiada 1200 numerów. Doprowadzone są do niej kable światłowodowe (relacji Grójec - Belsk Duży - Mogielnica z odgałęzieniami do Błędowa).

Gmina wchodzi w skład grójeckiej strefy numeracyjnej i okręgu telefonicznego w Grójcu.

Poza siecią telefonii przewodowej działają tu również operatorzy telefonii komórkowej, w miejscowości Zaborów znajduje się stacja radiofonii komórkowej ERA GSM i IDEA w Łęczeszczach.

Identyfikacja problemów:

Bariery i problemy związane z infrastrukturą techniczną:

- zły stan techniczny dróg,
- brak sieci wodociągowej na znacznych obszarach gminy,
- brak sieci kanalizacyjnej na znacznych obszarach gminy.

Zadania mające na celu poprawę sytuacji w gminie:

- budowa i modernizacja dróg przebiegających przez teren gminy (położenie nowych nawierzchni, ułożenie chodników na terenach zabudowanych),
- uregulowanie stanu prawnego i własności gruntów,
- rozbudowa gminnej sieci wodociągowej,
- rozbudowa gminnej sieci kanalizacyjnej.

4. Gospodarka i otoczenie biznesu

Na koniec 2004 roku w gminie Belsk Duży w rejestrze REGON zarejestrowanych było 318 podmiotów gospodarczych.

Większość wspomnianych podmiotów zajmowała się handlem detalicznym i hurtowym. Brak natomiast podmiotów działających w branżach związanych z obsługą nieruchomości i przedsiębiorstw.

Obecnie wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą dominuje sektor prywatny, w tym przede wszystkim jednoosobowe firmy osób fizycznych.

Do największych firm polskich działających na terenie gminy należy wymienić:

P.P.H.U. „ACTIV” (Belsk Duży). Firma zajmuje się zaopatrzeniem odbiorców krajowych i zagranicznych w owoce i warzywa. Dysponuje zapleczem chłodniczym, linią sortowniczą, maszynami do pakowania i sklejanie kartonów różnych typów i wielkości. Swoje produkty eksportuje do Rosji, republik nadbałtyckich, Chorwacji, Słowacji, Słowenii, Czech, Rumunii oraz krajów UE.

P.P.H. „ALPEX” - Łęczeszyce. Firma zajmuje się produkcją zagęszczonych soków owocowych które są produktem naturalnym nie konserwowanym o bardzo wysokich walorach smakowych i zdrowotnych. Cały proces produkcji jest sterowany komputerowo z pełną wizualizacją a stała kontrola procesu technologicznego gwarantuje wysoką jakość. Wykwalifikowana kadra oraz wdrożone ISO 9001:2000 i HACCP ułatwia produkcję zagęszczonych soków owocowych dla najbardziej wymagających odbiorców z Europy i USA.

„POLFRUT” – Łęczeszyce. Spółdzielnia sadownicza założona w 1984r. przez sadowników z regionu Grójecko - Wareckiego. Zrzesza wielu udziałowców, którzy produkują duże ilości wysokiej klasy owoców i warzyw. Głównymi odbiorcami są: Rosja, Białoruś, Litwa, Łotwa, Estonia, Niemcy, Finlandia, Szwecja, Wielka Brytania. Członkowie spółdzielni bezpośrednio zapatrują sklepy krajowe i supermarkety.

„POLSAD” – w Lewiczyńcu. Spółdzielnia sadownicza zrzeszająca sadowników produkujących duże ilości owoców i warzyw. Firma prowadzi działalność związaną z uprawami rolnymi. Zajmuje się sprzedażą hurtową i detaliczną owoców i warzyw na rynku krajowym i zagranicznym.

P.H.U. „HIT – EXPORT” - Złota Góra. Firma zajmuje się obrotem owocami i warzywami na rynku krajowym i zagranicznym. Szeroko współpracuje z Rosją, Litwą, Estonią, Białorusią, Chorwacją, Czechami.

Największym pracodawcą spośród firm zagranicznych ulokowanych w Belsku Dużym jest **„FERRERO POLSKA” Sp. z o. o.** (zakład produkcyjny), zatrudniający ok. 1000 pracowników. Firma jest największym inwestorem na terenie gminy Belsk Duży. Firma jest jednym z potentatów w produkcji wyrobów czekoladowych na skalę światową.

Drugim zakładem produkcyjnym z zagranicznym kapitałem na terenie gminy Belsk jest **Centrum Dystrybucji CHABER Sp. z o.o.** w Odrzywołku. Firma należy do czołowych producentów dietetycznego pieczywa chrupkiego dla dzieci.

Wśród instytucji działających w tzw. otoczeniu biznesu wymienić należy funkcjonujący w gminie Bank Spółdzielczy im. Stefczyka w Belsku Dużym oraz Związek Sadowników RP Oddział Belsk Duży.

Do działań, które mogą przyczynić się do ożywienia gospodarczego należy zaliczyć:

- stosowanie ulg wynikających z przepisów ogólnych,
- możliwość pozyskiwania funduszy pomocowych z UE na rozwój przedsiębiorczości,
- stworzenie systemu informacyjno-szkoleniowego dla przedsiębiorców,
- modernizacja istniejącej infrastruktury technicznej, zmierzająca do ograniczenia awaryjności i zwiększenia możliwości zakresu prowadzonej działalności gospodarczej,
- rozbudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w rejonach niedostatecznie wyposażonych w sieci infrastruktury, a przewidzianych w planach zagospodarowania przestrzennego pod działalność gospodarczą,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- współpraca w zakresie dostosowania kierunków kształcenia i edukacji do potrzeb rynku pracy,
- organizacja robót publicznych w celu realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

5. Rolnictwo

Gmina Belsk Duży jest gminą rolniczą. Jakość środowiska przyrodniczego ma tu nadrzędny charakter w stosunku do innych uwarunkowań. Środowisko ma bowiem bezpośredni wpływ na rodzaj funkcji gospodarczych oraz na charakter osadnictwa szczególnie typu wiejskiego. Rolnictwo jest zależne od cech środowiska przyrodniczego tj.: jakości gleb, warunków wodnych, położenia przestrzennego, klimatu.

Gmina Belsk wyróżnia się wśród gmin dawnego woj. radomskiego jednymi z najlepszych warunkami naturalnymi środowiska do produkcji rolniczej (po gminie Solec n/Wisłą i Sieciechów). Syntetyczny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wynosi 82,1 w skali 100 punktowej, przy średnim dla subregionu radomskiego 62,8.

Łączna powierzchnia użytków rolnych to 9083 ha tj. 84,2% powierzchni gminy. Jeśli chodzi o ich strukturę, to zdecydowanie dominują sady (nieco ponad 6712 ha świadczy to o ukształtowaniu rejonu specjalizacji sadowniczej o znaczeniu krajowym nazywanego „grójecko-wareckim zagłębem sadowniczym”). Trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) zajmują powierzchnię ponad 350 ha a grunty orne 2021 ha.

W obszarze gminy przeważają gleby bardzo dobre i dobre, a udział w poszczególnych klasach bonitacyjnych wynosi odpowiednio:

- klasy I - III - 28 %;
- klasa IV - 59%;
- klasy V i VI - 13 %.

Sadownictwo

Obszar powiatu grójeckiego to największy region produkcji sadowniczej w Polsce. Sady w tym regionie zajmują ok. 40 tys. ha. Wielowiekowa tradycja i dobre przygotowanie zawodowe sadowników sprawiają, że region Grójecki należy zaliczyć do przodujących w Polsce w zakresie organizacji produkcji i technologii, jak również jakości produkowanych owoców.

Głównym kierunkiem produkcji rolniczej wynikającym z tradycji obszaru gminy jest sadownictwo. Sady w Belsku zajmują ponad 62% ogólnej powierzchni gminy. Gmina charakteryzuje się również jednym z największych udziałów nasadzeń drzewami owocowymi.

Roczny zbiór owoców (głównie jabłek) sięga 1,5 mln ton, co plasuje gminę w pierwszej trójce spośród sąsiednich gmin powiatu grójeckiego.

Powierzchnie sadów i produkcja owoców stanowią około 20% upraw krajowych i około 35% krajowych zbiorów owoców. Udział powierzchni sadów tego regionu w odniesieniu do powierzchni krajowych jest znacznie wyższy od udziału użytków rolnych rejonu w powierzchni użytków rolnych kraju wynoszącego 4,4%.

W produkcji owoców dominują jabłka stanowiące 45% krajowych zbiorów jabłek. W odniesieniu do grusz, śliw, wiśni, czereśni oraz zbiorów truskawek udział ten wynosi około 15%.

Przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 6,7 ha, przy średniej w woj. mazowieckim – 7,2 ha. Na terenie gminy znajduje się 1380 indywidualnych gospodarstw rolnych stanowiących rolnicze podmioty gospodarcze, przy około 318 podmiotach gospodarczych w sferze pozarolniczej. Ostatnie lata przyniosły pogorszenie opłacalności i zwiększenie wymagań rynku. Wywołuje to potrzebę marketingu oraz organizacji dystrybucji poprzez giełdy towarowe.

Handel hurtowy owocami odbywa się głównie przez hurtownie prywatne i spółdzielcze. Rolniczy rynek hurtowy stanowi również funkcjonująca Radomska Giełda Rolna i Warszawski Rynek Hurtowy „Bronisze”.

Eksport produktów sadowniczych odbywa się głównie do Niemiec, krajów WNP, Skandynawii, Holandii, Belgii, Austrii, Wielkiej Brytanii. Produkcja sadownicza stanowi również bazę surowcową dla funkcjonujących w rejonie zakładów przetwórczych.

Produkcja roślinna

Produkcja roślinna pozostała ma charakter uzupełniający i jest to uprawa zbóż. W powierzchni zasiewów zbóż dominuje pszenica, pszenżyto i żyto zajmując razem 78 % powierzchni zasiewów.

Udział zasiewów innych zbóż kształtuje się w wielkościach:

- jęczmień - 14 %,
- owies - 6 %,
- mieszanki zbożowe - 2 %.

Plony zbóż w indywidualnych gospodarstwach rolnych są w przewadze nieco wyższe od średnich w byłym woj. radomskim.

Produkcja zwierzęca

Produkcja zwierzęca nie odgrywa wiodącej roli w produkcji rolniczej gminy.

Pogłowie trzody chlewnej i bydła w indywidualnych gospodarstwach rolnych kształtuje się w wielkościach:

- bydło - 400 sztuk;
- trzoda chlewna - 1350 sztuk;
- drób ogółem 6 500 sztuk;
- konie 30 sztuk.

Działalność doradczą dla rolników z terenu gminy prowadzi Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Radomiu (w Grójcu ma siedzibę podległy Centrum - Rejonowy Zespół Doradztwa), oraz Mazowiecka Izba Rolnicza, która poprzez swoich delegatów utrzymuje stały i bezpośredni kontakt z rolnikami.

Do działań, które mogą przyczynić się do ożywienia gospodarki rolnej należy zaliczyć:

- stałe podnoszenie estetyki gospodarstw rolnych (sadownictwa) oraz jego otoczenia,
- aktywne włączenie się w proces modernizacji gospodarki rolnej indywidualnych rolników,
- powiązanie produkcji rolnej z przetwórstwem na poziomie lokalnym i ponad lokalnym,
- unowocześnienie produkcji sadowniczej poprzez:
 - tworzenie zakładów rzemieślniczych produkujących opakowania na owoce,
 - organizacja centrum zbytu owoców,
- zaktywizowane doradztwo fachowe i szkolenia rolników,
- rozbudowa rolnictwa ekologicznego jako nowej gałęzi produkcji,
- propagowanie idei grup producenckich i kolektywnego działania,
- maksymalne wykorzystanie instrumentów proponowanych przez państwo w celu rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich.

6. Społeczność lokalna

6.1. Charakterystyka

6.1.1. Struktura i dynamika demograficzna

Gmina Belsk Duży liczy wg stanu na dzień 11 stycznia 2005 roku 6743 mieszkańców, cechując się niewielką dynamiką zmian w tym zakresie.

Od roku 1998 następuje tu nieznaczny, acz zauważalny spadek liczby ludności, (6942 mieszkańców w roku 1998, 6883 w 1999, 6880 w 2000, 6833 w 2001, 6743 w 2005 roku). Na trend taki wpływ ma przewaga zgonów nad urodzeniami (przykładowo w roku 2002 odnotowano 82 zgony przy 65 urodzeniach).

Charakterystyczne dla gminy Belsk Duży jest dosyć rzadkie wśród gmin wiejskich d. województwa radomskiego dodatnie saldo migracji. Nie pokrywa ono jednak w pełni spadku liczby ludności związanego z wspomnianym niżem demograficznym.

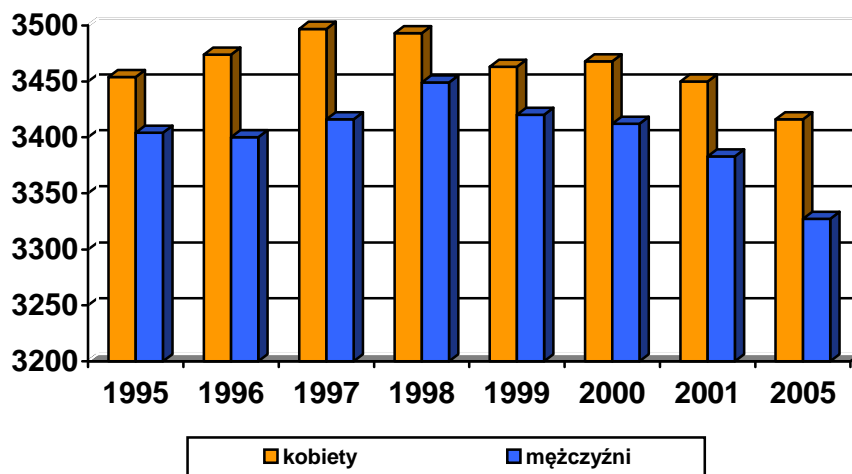
Struktura płci ludności gminy jest względnie symetryczna i charakteryzuje się niewielką tylko przewagą liczby kobiet (co jednak typowe dla gmin wiejskich w Polsce). Zjawisko to występuje już od dłuższego czasu. W aktualnej strukturze płci 51% (3416 osób) ogółu mieszkańców stanowią kobiety. Wskaźnik feminizacji oscyluje aktualnie wokół wartości 103/100.

Tabela nr 8. Dynamika zmian liczby ludności, oraz struktura płciowa ludności gminy Belsk Duży w latach 1995-2005

Rok	Liczba ludności	W tym kobiety	W tym mężczyźni
1995	6858	3454	3404
1996	6874	3474	3400
1997	6913	3497	3416
1998	6942	3493	3449
1999	6883	3463	3420
2000	6880	3468	3412
2001	6833	3450	3383
2005	6743	3416	3327

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

Struktura płci w gminie Belsk Duży

Struktura wieku mieszkańców gminy wskazuje na podobne tendencje jak w większości gmin wiejskich w Polsce. Wyraźnie zauważalny jest systematyczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym (obecnie stanowi ona 22,3% ogółu ludności), oraz stopniowy wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. W stosunku do roku 1995 nastąpił do chwili obecnej spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-18 lat) z 1709 do 1499 osób tj. o prawie 6 %, gdy z kolei wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 3 % (4024 osoby w 1995r., 4126 osób w 2005r.). Natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym utrzymuje się niezmiennie na zbliżonym poziomie (1126 osób w 1995r., 1118 osób w 2005r.).

Tabela nr 9. Struktura wiekowa ludności w latach 1995-2005 (w przeliczeniu na 100 ha)

Wiek:	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2005
przedprodukcyjny	15,85	15,85	15,63	15,43	15,02	14,66	14,15	13,90
produkcyjny	37,31	37,47	38,02	38,17	38,15	38,42	38,34	38,26
poprodukcyjny	10,44	10,42	10,45	10,78	10,65	10,72	10,87	10,37

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

Gęstość zaludnienia wynosi w gminie Belsk Duży 62 osoby na 1 km², co wprawdzie jest wskaźnikiem niższym niż średnia gęstość zaludnienia w województwie mazowieckim (144 osoby na 1 km²) czy powiecie grójeckim (76 osób na 1 km²), ale przekracza średnią liczoną tak dla gmin wiejskich powiatu grójeckiego, jak i dla ogółu obszarów wiejskich d. województwa radomskiego (w obu tych przypadkach wskaźnik ten wynosi 57 osób na 1 km²).

Tabela nr 10. Gęstość zaludnienia Gminy Belsk Duży na tle powiatu grójeckiego i woj. mazowieckiego

jednostka samorządowa	ludność na 1 km ²
gmina m-w. Grójec**	187
gmina m-w. Mogielnica**	66
gmina m-w. Nowe Miasto n. Pilicą**	54
gmina m-w. Warka**	95
gmina w. Belsk Duży*	62
gmina w. Błędów**	60
gmina w. Chynów**	68
gmina w. Goszczyn**	52
gmina w. Jasieniec**	50
gmina w. Pniewy**	45
powiat grójecki ogółem**	76
gminy wiejskie powiatu grójeckiego ogółem**	57
woj. mazowieckie**	144

Źródło:

* dane na rok 2005 uzyskane z UG Belsk Duży

** dane uzyskane z Rocznika Statystycznego woj. mazowieckiego 2003

Na koniec warto zwrócić uwagę, iż spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w dłuższej perspektywie negatywnie wpłynie na gospodarkę, a aktualnie ma wpływ na zmiany konieczne do przeprowadzenia w systemie oświatowym. Równoczesne zwiększenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym przy deficycie miejsc pracy przyczynia się do potęgowania zjawiska bezrobocia.

6.1.2. Bezrobocie

Stopa bezrobocia w gminie Belsk Duży (wynosząca około 9%) kształtuje się znacznie poniżej średniej dla terenów tak byłego województwa radomskiego, jak i województwa mazowieckiego oraz kraju. Według danych na listopad 2004r. bez pracy pozostawało tu 207 osób w wieku produkcyjnym (104 kobiety i 103 mężczyzn), z czego zaledwie 19 osób posiadało prawo do zasiłku.

Tabela nr 11. Bezrobocie w gminie Belsk Duży na przestrzeni lat 1996-2004

Rok:	Bezrobotni ogółem:	Bezrobotne kobiety:	Bezrobotni mężczyźni:	Bezrobotni absolwenci:
1996	298	163	135	14
1997	204	119	85	14
1998	203	124	79	15
1999	239	126	113	22
2000	253	137	116	16
2001	288	166	122	28
2002	307	173	134	35
2004	207	104	103	0

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży oraz z Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu

Tabela nr 12. Bezrobocie (stan na listopad 2004r.) w gminie Belsk Duży na tle powiatu grójeckiego

Jednostka:	Liczba bezrobotnych:
Gmina m-w. Belsk Duży	207
Gmina w. Błędów	308
Gmina w. Chynów	337
Gmina w. Goszczyn	104
Gmina m-w. Grójec	1079
Gmina w. Jasieniec	277
Gmina m-w. Mogielnica	420
Gmina m-w. Nowe Miasto	426
Gmina w. Pniewy	195
Gmina m-w. Warka	737
Powiat grójecki ogółem	4090

Źródło: Dane uzyskane z UG Belsk Duży

6.2. Jakość życia mieszkańców

Proces pozytywnych zmian w infrastrukturalnym wyposażeniu wsi wiąże się generalnie z poprawą życia ludności wiejskiej. Dotyczą one zmniejszenia uciążliwości pracy w gospodarstwie domowym, w rolnictwie, w prowadzeniu działalności gospodarczej, ułatwień w dostępie do odległych rynków pracy, ośrodków nauki i kultury. Poziom życia to stopień zaspokajania potrzeb materialnych mierzonych miernikami obiektywnymi, uwzględniającymi takie fakty jak zarobki, wydatki, zasoby. Jakość życia to przede wszystkim zaspokajanie pozostałych potrzeb niematerialnych związanych z zadowoleniem z życia, psychicznego komfortu lub dyskomfortu.

6.2.1. Warunki mieszkaniowe

Ogół zasobów mieszkaniowych w gminie Belsk Duży wynosi (dane na rok 2002) 1926. Mieszkania te charakteryzują się dużą powierzchnią (średnio 90,7 m²), znacznie przekraczającą średnią tak dla powiatu grójeckiego (75,7 m²), jak i dla całości woj. mazowieckiego (66,2m²). Mieszkania choć stosunkowo duże zamieszkałe są także przez znaczną ilość osób (statystycznie 3,5 osoby na jedno mieszkanie), co sprawia iż na jedną osobę przypada tu średnio 25,3 m². Jest to wartość przekraczająca zarówno średnią powiatową, jak i wojewódzką.

Co do formy własnościowej mieszkania te stanowią w większości własność prywatną.

W roku 2005 do gminy należało 56 mieszkań tj. 2,91% ogółu zasobów mieszkaniowych. Część tych mieszkań wymaga natychmiastowego remontu. Przeciętna powierzchnia mieszkania będącego własnością gminy to 56m².

Choć w gminie Belsk Duży jak w większości gmin wiejskich wiele mieszkań cechują wciąż braki odnośnie infrastruktury technicznej, to sytuacja ta poprawia się w lokalach nowobudowanych.

Tabela nr 13. Mieszkania zamieszkałe w gminie Belsk Duży, na tle powiatu grójeckiego i woj. mazowieckiego w roku 2002

Wyszczególnienie	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	przeciętna		
				liczba osób na 1 mieszkanie	powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkania	na 1 osobę
woj. mazowieckie	1662798	5854011	109969225	3,08	66,2	21,4
powiat grójecki	32262	116715	2436117	3,35	75,7	22,6
ogółem						
gmina m-w. Grójec	7495	26130	508397	3,06	68,1	22,3
gmina m-w. Mogielnica	2804	9699	212838	3,36	76,3	22,8
gmina m-w. Nowa Miasto	2614	8976	178905	3,24	68,6	21,3
gmina m-w. Warka	5517	21268	442710	3,50	80,4	22,9
gmina Belsk Duży	1926	7820	17424	3,59	90,7	25,3
gmina Błędów	2363	8833	194372	3,47	82,3	23,8
gmina Chynów	2695	9456	203092	3,43	75,5	22,0

gmina Goszczyn	836	2982	68920	3,58	82,4	22,9
gmina Jasieniec	1506	5415	118391	3,66	78,6	21,6
gmina Pniewy	1246	4577	103351	3,65	83,3	22,9
gmina Tarczyn	3264	11559	230897	3,22	70,8	22,0

Źródło: Rocznik statystyczny woj. mazowieckiego 2003

6.2.2. Bezpieczeństwo publiczne

Policja

W Belsku Dużym znajduje się Posterunek Policji, który został utworzony w dniu 1 kwietnia 2004r. na bazie istniejącego do tego czasu Rewiru Dzielnicowych w Belsku Dużym Komendy Powiatowej Policji w Grójcu. Obecnie w PP Belsk Duży zatrudnionych jest 5 funkcjonariuszy, tj. kierownik i czterech policjantów. Jest to pełna obsada etatowa.

Według statystyk Posterunku Policji w Belsku Dużym na terenie gminy w 2004 roku odnotowano 157 popełnionych przestępstw.

Tabela nr 14. Rodzaj i ilość przestępstw popełnionych w 2004 roku

Lp.	Rodzaj przestępstwa	Ilość przestępstw
1.	Rozbój	2
2.	Kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze	0
3.	Kradzież z włamaniem	25
4.	Kradzież mienia	34
5.	Kradzież samochodów	4
6.	Zniszczenie mienia	5
7.	Jazda po spożyciu alkoholu	25
8.	Znęcenie się nad rodziną	15
9.	Groźba karalna	13
10.	Alimenty	2
11.	Przywłaszczenie mienia	1
12.	Nagły zgon	10
13.	Bójka i pobicie	2
14.	Posiadanie substancji odurzających	1
15.	Inne	18
	Razem	157

Źródło: Dane uzyskane z Posterunku Policji w Belsku Dużym

Wykrywalność przestępczości w PP Belsk Duży w 2004 roku kształtowała się na poziomie 64,2%, natomiast w 7 podstawowych kategoriach wykrywalność wynosiła 31,1%. W porównaniu do roku 2003 nastąpił wzrost w obydwu kategoriach (odpowiednio 61,6%, 31%).

Ocena pracy prewencyjnej

W 2004 roku funkcjonariusze Policji sporządzili 55 wniosków o ukaranie i 21 odmów. W rozbiciu na poszczególne kategorie sytuacja przedstawia się następująco: kradzież mienia – 9, uszkodzenie mienia – 2, pasterstwo – 1, zakłócenie ładu i porządku publicznego – 4, wykroczenia drogowe – 29, przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia – 3, pozostałe – 7.

W I półroczu 2004 roku funkcjonariusze Policji w Belsku Dużym nałożyli 112 mandatów karnych na łączną kwotę 13.700zł.

Ocena stanu bezpieczeństwa na drogach

Przez gminę Belsk Duży przebiegają trzy ważne szlaki komunikacyjne. Jest to droga krajowa nr 7 oraz dwie drogi wojewódzkie nr 728 Grójec - Nowe Miasto i nr 725 Belsk Duży – Biała Rawska. Szczególnie zagrożona wypadkami i przestępstwami jest trasa nr 7 i droga nr 728 zwłaszcza w rejonie Belska Dużego i Łęczeszyc.

Na drogach gminy odnotowano 22 wypadki drogowe, w których śmierć poniosło 5 osób (a 23 osoby zostały ranne). Do organów policji zgłoszono 44 kolizje drogowe. Zatrzymano 25 nietrzeźwych kierowców.

Ponadto, z uwagi na fatalny stan dróg wojewódzkich, funkcjonariusze Posterunku Policji w Belsku Dużym załatwili kilkadziesiąt interwencji związanych z uszkodzeniem pojazdów w wyniku wjechania w wyrwy na drodze.

Straż pożarna

Straż pożarna organizuje i prowadzi akcje ratownicze stosownie do zakresu kompetencji, podejmuje walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz prowadzi działania z zakresu ratownictwa technicznego, medycznego, ekologicznego.

Na terenie gminy Belsk Duży działa 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w następujących miejscowościach:

1. Belsk Duży
2. Wola Łęczeszycycka
3. Wólka Łęczeszycycka
4. Wilczogóra
5. Lewiczyn
6. Rożce

Jednostki te swym zasięgiem obejmują cały teren gminy. Ponadto 2 jednostki tj. w Belsku Dużym i Lewiczynie funkcjonują w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Wg danych z 2003r. liczba czynnych członków OSP wynosiła 206 osób, w tym: 3 kobiety, 42 wspierających i 14 honorowych. Na terenie gminy działają dwie Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze – chłopięce – liczące 22 członków.

W analizowanym okresie nie wystąpiły na terenie gminy Belsk Duży bardzo duże pożary, nie zanotowano również miejscowych zagrożeń o dużym i gigantycznym znaczeniu. W 2003 roku liczba akcji ratowniczo-gaśniczych wynosiła 50, z czego 7 miało miejsce poza terenem gminy.

Tabela nr 15. Liczba interwencji jednostek straży pożarnej w 2003r.

	pożary	kolizje i wypadki	usuwanie drzew	ogółem
Belsk Duży	19	22	9	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Belsk Duży

Wszystkie jednostki straży pożarnej (OSP) wyposażone są w samochody gaśnicze o znacznym stopniu zużycia technicznego.

Tabela nr 16. Wyposażenie jednostek OSP na terenie gminy w pojazdy

Lp.	Siedziba jednostki	Typ samochodu
1	Belsk Duży	Star, Jelcz 315
2	Wola Łęczeszzycka	Mercedes
3	Wólka Łęczeszzyck	Star, Żuk
4	Wilczogóra	Żuk
5	Lewiczyn	Tatra, Star
6	Rożce	Żuk

6.3. Infrastruktura społeczna

6.3.1. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BELMED” w Belsku Dużym.

Jego część dziecięca obejmuje gabinet zabiegowy, gabinet lekarski, izolatkę, filtr, WC dla niepełnosprawnych i WC dla dzieci. Natomiast na część dla dorosłych składają się: gabinet zabiegowy, dwa gabinety lekarskie, gabinet ginekologiczny, gabinet położniczy wraz z kabiną sanitarną. Środki na działalność SPZOZ pochodzą z Narodowego Funduszu Zdrowia oraz z Urzędu Gminy w Belsku.

Struktura zatrudnienia pracowników medycznych cywilnej służby zdrowia na terenie gminy przedstawia się następująco:

- lekarze interniści – 2,
- pediatra,
- stomatolog (prywatny kontrakt),
- otolaryngolog (4 godz. tygodniowo),
- neurolog (4 godz. tygodniowo),
- ginekolog (4 godz. tygodniowo),
- pielęgniarki – 5 (w tym 1 szkolna).

W gminie (w miejscowości Belsk Duży) funkcjonuje także jedna apteka.

Obsługę ambulatoryjną i specjalistyczną zapewnia mieszkańcom gminy szpital w Grójcu.

6.3.2. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest ważną częścią systemu zabezpieczenia socjalnego. Jej zadaniem jest wspieranie ludzi znajdujących się w ciężkiej sytuacji życiowej. Na terenie gminy zadanie to wypełnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Belsku Dużym, który w 2004 roku przeznaczył na pomoc dla najbardziej potrzebujących kwotę 200.420 zł. Skorzystało z niej 116 rodzin (w tym 406 osób).

Aktualnie w Belsku głównym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie. Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych zadań stojących przed organami pomocy społecznej, ponieważ jest skutkiem innych problemów występujących w rodzinach a mianowicie: nadużywania alkoholu i bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

W rozbiciu na poszczególne formy struktura zasiłków wypłacanych przez GOPS w Belsku Dużym w 2004 roku przedstawiała się następująco:

- zasiłki okresowe: 2 rodziny (2950 zł),
- zasiłki stałe wyrównawcze: 9 rodzin (28856 zł),
- zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa: 3 rodziny (4273 zł),
- zasiłki stałe: 9 rodzin (15048 zł),
- składki na ubezpieczenie społeczne: 7 rodzin (3806 zł),
- zasiłki rodzinne: 1 rodzina (170 zł),
- zasiłki pielęgnacyjne: 3 rodziny (1574 zł),
- składki na ubezpieczenie zdrowotne: 11 rodzin (2566 zł),
- dożywianie w szkole: 95 dzieci z 48 rodzin (32200 zł),
- zasiłki celowe: 94 rodziny (90779 zł),
- zasiłki okresowe: 11 rodzin (13490 zł),
- 2 zasiłki pogrzebowe (4708 zł).

Główne powody przyznania pomocy to:

- pomoc z tytułu bezrobocia: 58 rodzin (232 osoby w rodzinach),
- pomoc z tytułu ochrony macierzyństwa: 3 rodziny (15 osób),
- pomoc z tytułu niepełnosprawności: 21 rodzin (48 osób)
- długotrwałej choroby: 22 rodziny (73 osoby),
- pomoc z tytułu bezradności: 65 rodzin (248 osób),
- pomoc z tytułu alkoholizmu: 12 rodzin (42 osoby),
- pomoc z tytułu ubóstwa: 104 rodziny (379 osób),
- pomoc z tytułu bezdomności: 2 rodziny (2 osoby).

Rola pomocy społecznej jest duża z uwagi na wysoki stopień ubóstwa, bezradności, bezrobocia, czy braku ofert pracy na rynku i na ogół niską aktywność przy jej poszukiwaniu. Polityka finansowa Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w dużej mierze zależy od dotacji z budżetu państwa.

Proces starzenia się ludności wiejskiej, niski poziom wykształcenia oraz brak nowych miejsc pracy w obrębie gminy powoduje wzrost ilości osób i rodzin znajdujących się w trudnych warunkach życiowych.

6.3.3. Oświata

Jednym z priorytetowych zadań gminy jest rozwój oświaty. Wykształcenie jest jedyną szansą dla młodego pokolenia mieszkańców wsi i szansą rozwoju gminy.

Gmina Belsk posiada dobrze rozwiniętą sieć placówek oświatowo – wychowawczych. Oświata jest jednym z większych pracodawców na terenie gminy.

Na terenie gminy Belsk Duży funkcjonują:

- 4 szkoły podstawowe (w Belsku Dużym, Lewiczynie, Łęczeszycach i Zaborowie) wraz z oddziałami przedszkolnymi,
- 1 gimnazjum (w Belsku Dużym),
- 1 przedszkole samorządowe (w Starej Wsi).

Standard techniczny obiektów szkolnych utrzymywany jest na zadowalającym poziomie. Obiekty szkolne w Belsku Dużym, Łęczeszycach i Zaborowie posiadają sale gimnastyczne (sala gimnastyczna przy placówce w Lewiczynie jest w trakcie budowy, planowane ukończenie tej inwestycji to rok 2005). Przy istniejących obiektach szkolnych funkcjonują boiska sportowe.

Aktualna liczba uczniów to 871 (z czego 288 w gimnazjum, pozostali w szkołach podstawowych i w oddziałach „0”).

We wszystkich szkołach w gminie pracuje łącznie 85 pedagogów (z czego jednak część tj. 20 osób nie na pełnych etatach). W rozbiu na poszczególne typy placówek liczba nauczycieli kształtuje się następująco:

- 61 nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych (na jednego nauczyciela przypada tu 9 uczniów),
- 24 nauczycieli zatrudnionych w gimnazjum (na jednego nauczyciela przypada tu 12 uczniów).

Wskaźniki określające ilość uczniów przypadających na jednego nauczyciela są w placówkach oświatowych gminy Belsk Duży zadowalające.

Wszystkie placówki posiadają łącznie 54 izby lekcyjne i pracownie szkolne (gimnazjum 15, szkoły podstawowe 39) i obsługiwane są przez 30 pracowników niepedagogicznych (10 w szkołach podstawowych, 20 w gimnazjum). Zapewniają uczniom dostęp do internetu oraz prowadzą szereg zajęć pozalekcyjnych.

Tabela nr 17. Stan szkolnictwa w gminie Belsk Duży na przestrzeni lat 1996-2005

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2005
Liczba uczniów	795	742	735	742	724	791	802	871
Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych	51	52	54	56	52	53	56	65
Liczba uczniów na 1 nauczyciela	15,59	14,27	13,61	13,25	13,92	14,92	14,32	13,4
Ilość sal lekcyjnych	41	41	41	41	41	41	55	54
Liczba uczniów na 1 salę lekcyjną	19,39	18,10	17,93	18,10	17,66	19,29	14,58	16,13

Źródło: UG Belsk Duży

6.4. Kultura, sport i turystyka

Kultura

Wśród instytucji kulturalnych działających w gminie, na pierwszy plan wysuwa się funkcjonująca w Belsku Dużym Biblioteka Gminna z filią w Lewiczyźnie. Łączny księgozbiór stanowi 25 tys. woluminów. Wskaźnik księgozbioru w woluminach liczony na 1000 mieszkańców wynosi 3708. Dla porównania wskaźnik ten kształtuje się na poziomie: w powiecie grójeckim – 2908, w gminach wiejskich subregionu radomskiego – 3491, w województwie mazowieckim – 3161.

Ponadto działalność kulturalna prowadzona jest w ramach jednostek oświatowych

- ✓ przy PG w Belsku Dużym - biblioteka i chór oraz zespół muzyczny i kółka teatralne a także taneczne,
- ✓ przy PSP w Belsku Dużym - biblioteka i chór oraz kółko taneczne,
- ✓ w PSP w Lewiczyźnie - biblioteka, chór, zajęcia instrumentalne i teatralne,
- ✓ w PSP w Zaborowie - biblioteka oraz zajęcia z rytmiki,
- ✓ przy PSP w Łęczeszycach - biblioteka oraz zespół teatralno-taneczny „Atenal”.

Wśród cyklicznych imprez kulturalnych najbardziej znana, przyciągająca gości także spoza terenu gminy, jest Rodzinna Biesiada w Belskich Sadach odbywająca się w sierpniu.

W gminie działa także Społeczny Komitet Ochrony Zabytków im. Jana Kozińskiego w Bielsku Dużym.

Sport

Poziom nasycenia gminy Belsk Duży infrastrukturą sportową nie odbiega zasadniczo od nasycenia bazą sportową większości gmin wiejskich Polski. Odnosi się do szkół, które w większości przypadków posiadają skromne zaplecze sportowe oraz działających na obszarze gminy klubów sportowych. Gmina Belsk Duży dysponuje stale rozwijającą się bazą sportową (głównie w szkołach).

W szkołach funkcjonują Uczniowskie Kluby Sportowe, cieszące się dużym zainteresowaniem wśród młodzieży. Odbywają się tam różnego rodzaju turnieje, zawody np.: turniej Unihokeja, zawody w tenisie stołowym, zawody w konkursie tańca etc.

Przy jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych również działają kluby sportowe.

Ofertę sportową gminy, uzupełniają cykliczne imprezy takie jak:

- Turniej w Piłce Nożnej o Puchar Przewodniczącego Rady Gminy.
- Konkursy i turnieje sportowe w ramach „Rodzinnej Biesiady w Belskich Sadach” m.in. piłka nożna, siatkówka plażowa, pływanie itp.
- Gminna Spartakiada

Baza noclegowa

Baza noclegowa w gminie Belsk Duży nakierunkowana jest na obsługę osób podróżujących drogą krajową nr 7 jak i ruchu turystycznego czy szkoleń i seminariów.

Na terenie gminy funkcjonują dwa ośrodki o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym:

- Ośrodek sportowo – wypoczynkowy w Belsku Dużym obejmujący zbiornik wodny z terenem ogólnodostępnym (corocznie w m-cu sierpniu odbywa się na jego terenie gminny festyn „Rodzinna Biesiada w Belskich Sadach”) oraz
- Ośrodek wypoczynkowo – szkoleniowy w Małej Wsi. Ośrodek znajduje się w odrestaurowanym zespole pałacowo – parkowym i stanowi ośrodek wypoczynkowy Urzędu Rady Ministrów - dysponuje 63 miejscami noclegowymi.

Zadania sprzyjające poprawie sytuacji społecznej w gminie:

- pobudzanie lokalnej społeczności do podejmowania inicjatyw lokalnych
- zwiększenie bezpieczeństwa na drogach (zapewnienie bezpieczeństwa osobistego, ochrona przed zdarzeniami losowymi, klęskami żywiołowymi)
- poprawa bezpieczeństwa poprzez wyposażenie jednostek OSP i Policji w niezbędny sprzęt
- kultywowanie zwyczajów, tradycji i historii związanych z gminą
- utrzymanie obiektów użyteczności publicznej na wysokim poziomie poprzez termomodernizacje (szkoły, urząd gminy oraz innych instytucji)
- podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej
- utworzenie domu opieki społecznej
- polepszenie opieki nad osobami samotnymi
- propagowanie różnych imprez sportowych wśród młodzieży
- powiększanie zasobów mienia komunalnego z przeznaczeniem na budownictwo mieszkaniowe

III. STRATEGICZNE KIERUNKI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO POPRAWY SYTUACJI NA TERENIE GMINY

Wszelkie działania dotyczące rozwoju Gminy Belsk Duży wynikają z przyjętego hasła rozwojowego gminy, którym jest: „*Belsk Duży – gminą zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego o wysokiej produkcji sadowniczej, perspektywą dla obecnych i przyszłych pokoleń*”. Szczegółowy sposób realizacji tej misji i celów strategicznych został opisany w „Strategii Rozwoju Gminy Belsk Duży do roku 2018”.

1. Priorytety działań inwestycyjnych

Działania podejmowane przez samorząd gminy powinny być skierowane na poprawę życia mieszkańców. Wiąże się to z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy w zakresie gospodarki komunalnej, oświaty, kultury, rekreacji, pomocy społecznej i bezpieczeństwa publicznego. Niezbędne jest zapewnienie pełnej dostępności podstawowych mediów do wszystkich gospodarstw domowych, zdecydowana poprawa komunikacji i poziomu bezpieczeństwa na drogach. Przedsięwzięcie tych zadań będzie świadczyło o tym, że Gmina dba zarówno o swoich mieszkańców, jak i o środowisko naturalne.

Za najważniejsze zadania uznano niedopuszczenie do dalszej degradacji istniejącej infrastruktury drogowej i zdecydowaną poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, przede wszystkim na najważniejszych ciągach komunikacyjnych o podstawowym znaczeniu dla funkcjonowania gminy. Drugim nurtem działań podejmowanych przez samorząd gminny z zakresu infrastruktury technicznej jest pełne zwodociągowanie i skanalizowanie gminy.

Zadania ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego, polegające na modernizacji infrastruktury edukacyjnej, zdrowotnej i sportowej mają na celu podniesienie jakości tych obiektów, poprawę jakości świadczonych usług, co w konsekwencji będzie miało pozytywny wpływ na wizerunek gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego stanowi część wykonawczą „Strategii Rozwoju Gminy Belsk Duży 2003-2018”. Zakłada on, że cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy osiągnęte będą za pomocą poniższych programów.

Program 1: Budowa, modernizacja i remont dróg na terenie gminy

Program 2: Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej

Program 3: Dopuszczenie szkół

Program 4: Rozwój opieki zdrowotnej

Programy te zawierają zadania zaplanowane na lata 2005 – 2006 oraz 2007-2013 (w układzie przedstawionym w rozdziale IV), przy czym realizacja programów w pełnym zakresie, uwarunkowana jest uzyskaniem przez gminę zewnętrznego wsparcia finansowego, zwłaszcza z funduszy strukturalnych UE.

IV. PLAN DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH

ZADANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W LATACH 2005–2006

Okres wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego, jest okresem zbyt krótkim, aby móc wyeliminować wszystkie problemy istniejące w gminie i ażeby sytuacja społeczności diametralnie się zmieniła. Dlatego po dokonaniu analizy obszarów problemowych wynikłych po zdiagnozowaniu stanu istniejącego gminy Belsk Duży wyłoniono najistotniejsze z punktu widzenia społeczności lokalnej i władz samorządowych zadania i projekty, które powinny być zrealizowane w najbliższym okresie programowania i których to realizacja powinna doprowadzić do poprawy warunków życia mieszkańców jak i do zdynamizowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Ograniczoność zakresu projektów wiąże się również z możliwościami finansowymi gminy.

Poniżej przedstawione zostały zadania do realizacji w horyzoncie czasowym objętym Planem Rozwoju Lokalnego tj. w latach 2005-2006 oraz w kolejnych latach 2007-2013.

Program 1 – Budowa, modernizacja i remont dróg na terenie gminy (realizujący cel strategiczny nr I „Strategii...”: „Rozwój i doskonalenie infrastruktury technicznej”)

Cele realizacji programu:

- ✓ Poprawa warunków życia mieszkańców
- ✓ Poprawa atrakcyjności lokalizacyjnej obszaru gminy
- ✓ Ochrona środowiska naturalnego.
- ✓ Ułatwienie dojazdu dzieci do szkół
- ✓ Poprawa bezpieczeństwa na drogach
- ✓ Rozwój przedsiębiorczości
- ✓ Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy

Otwarcie granicy na Europę narzuca obowiązek rozwiązań inżynierskich między innymi w zakresie regulacji dostępu do dróg, uspokajania ruchu, segregacji i separacji ruchu. Modernizacja infrastruktury drogowej zniesie jedną z największych barier hamujących dochodowe inwestycje, którym zły stan dróg uniemożliwia rozwój. Zatem niniejsze działania są skierowane na rozbudowę i modernizację sieci transportowych koniecznych do: rozwoju gospodarczego, społecznego poprzez m.in.: udostępnienie nowych i zwiększenie atrakcyjności istniejących terenów inwestycyjnych, wzmocnienie w zakresie rozwoju zasobów ludzkich i polityki społecznej poprzez poprawę mobilności i warunków podróżowania oraz stworzenie nowych możliwości w zakresie zatrudnienia, jak również poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Zadania:

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość ogółem w zł
1.	Modernizacja drogi gminnej nr 3417013 Zaborów – Bartodzieje (dł. 1300m)	2005-2006	101.000
2.	Remont drogi gminnej nr 3417014 Zaborów – Wilczy Targ (dł. 700m)	2005-2006	37.000
3.	Modernizacja drogi gminnej nr 3417003 Łęczyszcyce – granica gminy (Bądków) (dł. 1000m)	2005-2006	40.000

4.	Modernizacja drogi gminnej nr 3417001 Odrzywołek – granica gminy (Załącze) (dł. 1500m)	2005-2006	500.000
5.	Modernizacja drogi gminnej nr 3417004 Boruty - Tartaczek (dł. 1500m)	2005-2006	400.000
6.	Modernizacja drogi gminnej nr 3417015 Widów - Lewiczyn (dł. 500m)	2005-2006	75.000
Razem			1.153.000

➤ **We wdrażaniu powyższego programu uczestniczyć będzie:**

- Urząd Gminy Belsk Duży
- Starostwo Powiatowe w Grójcu
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

➤ **Wśród produktów będących efektem realizacji powyższych zadań wymienić należy:**

- długość zmodernizowanych dróg gminnych – 6,5 km

Komplementarność zadań z innymi zadaniami i programami:

- Strategia Rozwoju Gminy Belsk Duży 2003-2018
- Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Grójeckiego 2004-2016
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego – 2.4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności, co osiągnęte będzie poprzez:
 - d) restrukturyzacja rozwoju infrastruktury technicznej obszarów wiejskich – remonty i budowa dróg o znaczeniu lokalnym, gazyfikacja, reelektryfikacja, rozbudowa sieci telefonicznej, rozbudowa sieci wodociągowej, a w szczególności kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, modernizacja i rozbudowa urządzeń melioracyjnych
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego w części dotyczącej ZPORR 2004-2006 - Priorytet 3 – Rozwój lokalny, 3.1. Obszary wiejskie (infrastruktura lokalna)
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006 Cel IV: Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych Działanie 2: Restrukturyzacja i rozwój infrastruktury technicznej obszarów wiejskich i małych miast. Obejmuje: remonty i budowę dróg o znaczeniu lokalnym, gazyfikację, reelektryfikację, rozbudowę sieci telefonicznej, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowę oczyszczalni ścieków, modernizację i rozbudowę urządzeń melioracyjnych
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Działanie 3.1. „Obszary wiejskie” jest komplementarne do:
 - Działania 2.3. skierowanego na reorientację zawodową osób odchodzących z rolnictwa;
 - Działania 3.2. „Obszary podlegające restrukturyzacji” – stosuje się do obszarów podlegających przemianom społeczno-gospodarczym (wysoka stopa bezrobocia);
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006. Cel VI: Priorytet 1 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów. Obejmuje m.in. modernizację i rozbudowę regionalnego układu drogowego - polegać będzie na dostosowaniu jakości i funkcjonalności regionalnej sieci drogowej (w tym drogi lokalne).

Program 2 – Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej (realizujący cel strategiczny nr I „Strategii...”: „Rozwój i doskonalenie infrastruktury technicznej”)Cele realizacji programu:

- ✓ Poprawa warunków życia mieszkańców.
- ✓ Stworzenie lepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości.
- ✓ Ochrona środowiska naturalnego.
- ✓ Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy.
- ✓ Poprawa sanitacji gminy

Pełne zwodociągowanie i skanalizowanie gminy to potrzeba chwili przy rozwijającej się produkcji rolniczej i wysokich wymaganiach ochrony środowiska. Na terenie gminy występuje znaczne niedoinwestowanie w zakresie rozwiązań gospodarki ściekowej w systemach zbiorczych oraz sieci wodociągowej. W pierwszej kolejności realizowane powinny być inwestycje związane z budową sieci wodociągowej.

Odpowiedni stan infrastruktury technicznej przyciąga inwestorów, poprawia stan środowiska przyrodniczego, jak również przyczynia się do poprawy warunków życia.

Zadania:

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość ogółem w zł
1.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Aleksandrówka – Rosochów, Sadków Szlachecki – Sadków Kolonia – Sadków Duchowny – Wilczogóra, Żłota Góra oraz Rożce – Daszewice – Rębowola (dł. 38km, ilość przyłączy 350)	2005-2008	7.500.000
2.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Odrzywołek – 100 szt.	2005-2006	1.000.000
Razem			8.500.000

- **We wdrażaniu powyższego programu uczestniczyć będzie:**
 - Urząd Gminy Belsk Duży
 - Starostwo Powiatowe w Grójcu
 - Zakład Gospodarki Komunalnej w Belsku Dużym
 - mieszkańcy gminy Belsk Duży
- **Wśród produktów będących efektem realizacji powyższych zadań wymienić należy:**
 - długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej – 38 km i 350 przyłączy,
 - ilość wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków - 100 sztuk

Komplementarność zadań z innymi zadaniami i programami:

- Strategia Rozwoju Gminy Belsk Duży
- Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Grójeckiego 2004-2016
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego – 2.4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności, co osiągnęte będzie poprzez:
 - d) restrukturyzacja rozwoju infrastruktury technicznej obszarów wiejskich – re-

monty i budowa dróg o znaczeniu lokalnym, gazyfikacja, reelektryfikacja, rozbudowa sieci telefonicznej, rozbudowa sieci wodociągowej, a w szczególności kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, modernizacja i rozbudowa urządzeń melioracyjnych

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego w części dotyczącej ZPORR 2004-2006 - Priorytet 3 – Rozwój lokalny, 3.1. Obszary wiejskie (infrastruktura lokalna)
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006 Cel IV: Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych Działanie 2: Restrukturyzacja i rozwój infrastruktury technicznej obszarów wiejskich i małych miast. Obejmuje: remonty i budowę dróg o znaczeniu lokalnym, gazyfikację, reelektryfikację, rozbudowę sieci telefonicznej, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowę oczyszczalni ścieków, modernizację i rozbudowę urządzeń melioracyjnych

Program 3 – Dopuszczenie szkół (realizujący cel strategiczny III „Strategii...”:
Rozwój oświaty i kultury”)

Cele realizacji programu:

- Podniesienie jakości procesu edukacyjnego.
- Podniesienie standardu funkcjonalnego i wyposażenia obiektów publicznych.
- Stworzenie odpowiednich warunków pracy.
- Zwiększenie dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych.
- Podniesienie sprawności fizycznej społeczności lokalnej.

Nowoczesne dobrze wyposażone placówki oświatowe na terenie gminy powinny być głównym stymulatorem rozwoju społecznego. Placówki te powinny wyrównywać szanse edukacyjne młodzieży, posiadać programy dostosowane do zmieniającego się zapotrzebowania i rosnących wymogów otoczenia (rozwój nauczania języków obcych, wykorzystanie w procesie dydaktycznym dostępu do internetu). Dlatego niezbędna jest modernizacja, rozbudowa i unowocześnianie obiektów szkolnych. W zakres tych działań powinny wchodzić również zadania polegające na rozwoju infrastruktury sportowej na terenie gminy.

Zadania:

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość ogółem
1.	Wyposażenie sali gimnastycznej przy PSP w Lewiczynie w sprzęt sportowy – ilość 49 szt./kpl	2005-2006	100.000
Razem			100.000

➤ **We wdrażaniu powyższego programu uczestniczyć będzie:**

- Urząd Gminy Belsk Duży
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Lewiczynie

➤ **Wśród produktów będących efektem realizacji powyższego zadania wymienić należy:**

- ilość nowo zakupionego sprzętu – 49 sztuk, w tym:
 - bramki do piłki ręcznej składane na ścianę – 1 kpl.
 - uchwyty ściennie do siatkówki i tenisa – 1 kpl.
 - zestaw zawieszonych tablic do koszykówki i minikoszykówki składanych na ścianę – 2 kpl.
 - tablice do koszykówki - laminowane 1800 x 1050 – 2 szt.
 - tablice do mini koszykówki- laminowane 1200 x 900 – 2 szt.
 - obręcze uchylne z siatką – 2 szt.
 - zawieszenie tablic do koszykówki boczne - treningowe – 2 szt.
 - tablice do minikoszykówki laminowane 1200 x 900 – 2 szt.
 - obręcze uchylne z siatką – 2 szt.
 - drabiny gimnastyczne podwójne z elementami mocującymi – 8 szt.
 - drążek gimnastyczny przyścienny z kotwami mocującymi – 1 szt.

- liny do podciągania szt. 2 oraz drabina do wspinania 1 szt. składane na ścianę - 1 kpl.
- siatki ochronne na okna z konstrukcją mocującą - 180 m²
- materace osłonowe za bramkami 1000 x 2000 z konstrukcją mocującą 10 szt.
- zestaw do skoku wzwyż 1 kpl.
- malowanie linii boisk
- montaż w/w urządzeń
- ławki gimnastyczne 3 szt.
- siatka do siatkówki i tenisa 1 kpl.
- koziół gimnastyczny 1 szt.
- materace gimnastyczne 4 szt.
- skrzynia gimnastyczna 1 szt.

Komplementarność zadań z innymi zadaniami i programami:

- Strategia Rozwoju Gminy Belsk Duży
- Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Grójeckiego 2004-2016
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego – Cel 2.2. Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach, co powinno następować poprzez: a) wzmocnienie materialne systemu oświaty w regionie – poprawa wynagrodzeń nauczycieli, remonty i modernizacje bazy lokalowej szkół (sale gimnastyczne, boiska, pływalnie, pracownie komputerowe), likwidacja ekonomicznych i przestrzennych barier dostępności do szkół (stypendia, dowożenie dzieci, internaty).
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego - Priorytet 2 – Wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich.
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006 Cel I: Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach, Działanie 1: Wzmocnienie materialne systemu oświaty w regionie, Obejmuje: remonty i modernizacje bazy lokalowej szkół (sale gimnastyczne, boiska, pływalnie, pracownie komputerowe), likwidację ekonomicznych i przestrzennych barier dostępności do szkół (stypendia, dowożenie dzieci, internaty).
- Uwarunkowania i Kierunki Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego – Priorytet – Edukacja (... wspieranie rozwoju i wykorzystanie potencjału ośrodków ponadlokalnych i subregionalnych „wzmocnić będzie spójność społeczną, gospodarczą i przestrzenną województwa oraz będzie przeciwdziałać narastaniu nierówności wewnątrzregionalnych”).

Program 4 – Rozwój opieki zdrowotnej (realizujący cel strategiczny VI „Strategii...”: Rozwój opieki socjalnej”)Cele realizacji programu:

- Poprawa zdrowia mieszkańców.
- Podniesienie standardu świadczonych usług medycznych.
- Poprawa jakości wyposażenia i stanu budynku ośrodka zdrowia.
- Ochrona środowiska naturalnego (poprzez termomodernizację budynków).

Nowoczesne, zmodernizowane, rozbudowane czy dobrze wyposażone placówki zdrowia powinny być głównym stymulatorem rozwoju społecznego. Poziom dostępności do świadczeń zdrowotnych jest obecnie znacznie ograniczony w wyniku nieodpowiedniego stanu infrastruktury związanej z ochroną zdrowia oraz brakiem sprzętu medycznego na odpowiednim poziomie. Dlatego niezbędne jest zastąpienie zdekapitalizowanej aparatury medycznej nowoczesnym sprzętem spełniającym aktualne wymagania. Takie działania pozwoliłyby w wieloletniej perspektywie na podniesienie jakości świadczeń.

Zadania:

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Wartość ogółem
1.	Remont i wyposażenie SPZOZ w Belsku Dużym	2005-2006	250.000
Razem			250.000

- **We wdrażaniu powyższego programu uczestniczyć będzie:**
 - Urząd Gminy Belsk Duży
 - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Belsku Dużym
- **Wśród produktów będących efektem realizacji powyższego zadania wymienić należy:**
 - wyremontowany budynek SPZOZ w Belsku Dużym
 - nowo zakupiony sprzęt do gabinetu lekarza (ilość sprzętu x 2), w tym:
 - kozetka lekarska
 - stół do badania niemowląt
 - waga medyczna dla niemowląt
 - waga medyczna z wzrostomierzem
 - tablice do badania ostrości wzroku
 - sprzęt i pomoce do przeprowadzania testów posiewowych u uczniów
 - aparat do EKG
 - aparat do mierzenia ciśnienia tętniczego krwi
 - stetoskopy
 - glukometr
 - ostoskop
 - podstawowy zestaw reanimacyjny
 - zestaw przeciw wstrząsowy
 - lodówka
 - lampa bakteriobójcza
 - telefon

- nowo zakupiony sprzęt do gabinetu pielęgniarki wraz z wyposażeniem nesesera pielęgniarki, w tym:
 - biurko i szafka kartoteczna przeznaczone do przechowywania dokumentacji medycznej
 - szafka przeznaczona do przechowywania leków, artykułów sanitarnych i innych materiałów medycznych
 - kozetka
 - telefon
 - podstawowy sprzęt i materiały jednorazowego użytku
 - zestaw do wykonywania iniekcji,
 - zestaw do przetaczania płynów infuzyjnych,
 - zestaw do wykonywania opatrunków i podstawowy zestaw narzędzi chirurgicznych,
 - pakiet ochronny przed zakażeniem
 - zestaw przeciwwstrząsowy
 - aparat do pomiaru ciśnienia krwi
 - stetoskop
 - testy do oznaczania wartości cukru we krwi
 - pakiet do odkażania i dezynfekcji
- nowo zakupiony sprzęt do gabinetu położnej wraz z wyposażeniem nesesera położnej, w tym:
 - biurko i szafka kartoteczna przeznaczone na przechowywanie dokumentacji medycznej
 - szafka przeznaczona do przechowywania leków, artykułów sanitarnych i innych materiałów medycznych
 - kozetka
 - telefon
 - podstawowy sprzęt i materiały jednorazowego użytku
 - zestaw do wykonywania iniekcji
 - zestaw do przetaczania płynów infuzyjnych
 - zestaw do wykonywania opatrunków i podstawowy zestaw
 - pakiet ochronny przed zakażeniem
 - zestaw przeciwwstrząsowy
 - aparat do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi
 - stetoskop, słuchawka położnicza
 - testy do oznaczania wartości cukru we krwi
 - pakiet do odkażania i dezynfekcji
 - zestaw do pielęgnacji noworodka
 - zestaw do porodu nagłego

Jednostką odpowiedzialną za realizację powyższych zadań jest Urząd Gminy w Belsku Dużym.

ZADANIA PLANOWANE DO REALIZACJI W LATACH 2007 – 2013

Zaplanowane do realizacji zadania w perspektywie czasowej obejmującej lata 2007 – 2013 wykonywane będą w ramach posiadanych środków finansowych, sprzyjających warunków pozyskiwania funduszy zewnętrznych, aktywności środowiska lokalnego.

Z uwagi na odległy horyzont czasowy można założyć, iż wymienione zadania będą ulegały modyfikacjom w zależności od potrzeb lokalnych oraz czynników zewnętrznych wpływających na gminę.

Projekty inwestycyjne gminy z zakresu rozbudowy sieci dróg gminnych, budowy sieci wodno-kanalizacyjnej przewidywane do realizacji w latach następnych tj. do 2013 roku wdrażane będą zgodnie z celami szczegółowymi ujętymi w Strategii... (realizujące cel strategiczny nr 1: „Rozwój i doskonalenie infrastruktury technicznej”). Działania te będą miały pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców, pobudzające rozwój inwestycji oraz wpływające na rozwój lokalnej inicjatywy gospodarczej.

Lp.	Zadania	Koszt ogółem (w zł)
1.	Budowa dróg gminnych: Lewiczyn - Maciejówka, Aleksandrówka - Sadków Szlachecki, Wola Łęczeszycza - Wólka Łęczeszycza, Sadków Szlachecki - granica gminy, Oczesały - granica gminy, Sadków Duchowny - Złota Góra, Mała Wieś - Skowronki, Skowronki - Wola Starowiejska, Mały Belsk - droga 728, Belsk - Odrzywołek - Wilczogóra, Wola Łęczeszycza - Koziel - granica gminy, Wilczy Targ - Zaborów, Wola Lewiczyńska - Władysławów, Odrzywołek - granica gminy, Lewiczyn - Władysławów, Rożce - granica gminy, Rębowola - Mała Wieś, droga przez Rosochów, droga przez Odrzywołek, granica gminy - Rębowola, granica gminy - Łęczeszycze cegielnia, granica gminy - Łęczeszycze, Łęczeszycze - Skowronki, droga przez Łęczeszycze, Łęczeszycze - Skowronki, droga przez Starą Wieś, droga przez Boruty, Boruty - Lewiczyn, Oczesały - Widów, Grotów - Oczesały, droga przez Widów, Bartodzieje - Wilczy Targ, droga przez Koziel	7.000.000
2.	Modernizacja dróg gminnych: Odrzywołek - granica gminy (<i>kontynuacja zadania</i>) Zaborów - granica gminy, Łęczeszycze - granica gminy, Boruty - Tartaczek (<i>kontynuacja zadania</i>) Wola Łęczeszycza - Wólka Łęczeszycza, Łęczeszycze - Skowronki, Wola Starowiejska - Bodzew, Tartaczek - Lewiczyn, Zaborów - Bartodzieje (<i>kontynuacja zadania</i>) Widów - Lewiczyn (<i>kontynuacja zadania</i>) droga przez Zaborówek, Łęczeszycze - Koziel, Tartaczek - Wola Lewiczyńska	
3.	Remont dróg gminnych: Zaborów - Wilczy Targ (<i>kontynuacja zadania</i>) Anielin - Jarochoy, droga przez Małą Wieś, droga przez Mały Belsk, droga przez Złotą Górę, granica gminy - Mała Wieś	
4.	Budowa chodników w Belsku Dużym i Starej Wsi wzdłuż tras wojew. Nr 728 i 725 - 10.000m ²	100.000
5.	Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Lewiczyn	1.200.000

6.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Lewiczyn, Boruty, Tartaczek, Julianów, Zaborówek, Wilczy Targ, Kussy, Bartodzieje	10.000.000
7.	Budowa kanalizacji liniowej 40 km w miejscowościach: Mały Belsk, Osiedle GeoFizyka i Osiedle Modrzewina w Belsku Dużym (10 km), Łęczeszycy, Wólka Łęczeszycza, Wola Łęczeszycza, Koziel (30 km)	10.000.000
8.	Budowa oczyszczalni przyzagrodowych 700 szt. w miejscowościach: Julianów, Grotów, Boruty, Sadków Szlachecki, Sadków Duchowny, Sadków Kolonia, Wilczogóra, Złota Góra, Bartodzieje, Wilczy Targ, Kussy	7.000.000
9.	Modernizacja oczyszczalni komunalnej w Belsku Dużym	1.000.000
10.	Budowa oczyszczalni komunalnej w Łęczeszycach	5.000.000
	RAZEM	42.200.000

Projekty inwestycyjne gminy z zakresu budowy infrastruktury społecznej przewidywane do realizacji w latach 2007-2013 wdrażane będą zgodnie z celami szczegółowymi ujętymi w Strategii... (realizujące cel strategiczny nr III: „Rozwój oświaty i kultury” oraz cel strategiczny nr VII: „Rozwój turystyki, sportu i rekreacji”).

W ramach tych projektów tworzone będą nowe obiekty sportowe i gminne. Realizacja tych zadań przyczyni się do wyrównania dysproporcji dostępności infrastruktury społecznej mieszkańców gminy w stosunku do obszarów zurbanizowanych.

Lp.	Zadania	Koszt ogółem (w zł)
1.	Budowa Centrum Rozrywki i Rekreacji w Belsku Dużym	1.000.000
2.	Budowa hali widowiskowo - sportowej w Belsku Dużym	3.000.000
3.	Budowa budynku Urzędu Gminy w Belsku Dużym	2.000.000
	RAZEM	6.000.000

Inne zadania i projekty nie uwzględnione w przedmiotowym Planie, a możliwe do wykonania w okresie programowania, realizowane będą zgodnie z celami strategicznymi i szczegółowymi określonymi w „Strategii Rozwoju Gminy Belsk Duży do roku 2018”.

V. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Według terminologii stosowanej przy programowaniu pomocy pochodzącej ze środków strukturalnych udzielanych przez Unię Europejską wyróżnić można następujące kategorie wskaźników osiągnięć:

- ❖ produkty – bezpośrednie, materialne efekty realizacji przedsięwzięcia mierzone konkretnymi wielkościami,
- ❖ rezultaty – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany po zakończeniu planu,
- ❖ oddziaływania – długofalowe konsekwencje zrealizowanego produktu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów.

Wśród **produktów** będących efektem realizacji zadań zawartych w Planie wymienić należy:

- długość zmodernizowanych dróg na terenie gminy – 6,5 km,
- długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej – 38 km i 350 przyłączy,
- ilość wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków - 100 sztuk
- wyposażenie w sprzęt sportowy sali gimnastycznej przy PSP w Lewiczynie – ilość 49 szt.
- wyremontowanie i wyposażenie SPZOZ w Belsku Dużym

Wśród **rezultatów** wdrożenia zadań objętych Planem wymienić można:

- zwiększenie długości dróg o nawierzchni ulepszonej (asfaltowanie oraz powierzchniowe utrwalanie grysami i emulsjami asfaltowymi),
- poprawa bezpieczeństwa jazdy (zmniejszenie ryzyka wypadków),
- skrócenie czasu podróży,
- oszczędność zużycia paliwa, a co za tym idzie zmniejszenie emisji spalin,
- zmniejszenie emisji hałasu,
- poprawa bezpieczeństwa pieszych,
- wzrost ilości ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną,
- wzrost poziomu skanalizowania,
- wzrost zwodociągowania gminy,
- dostęp mieszkańców do wody nie skażonej środkami ochrony roślin, czy innymi zanieczyszczeniami np. z dróg,
- wzrost ilości terenów gminy wyposażonych w infrastrukturę techniczną,
- poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych i komercyjnych,
- lepsze warunki dla uczniów i wychowanków korzystających z lokalnych obiektów sportowych,
- poprawa warunków nauczania,
- poprawa stanu technicznego, podniesienie standardu funkcjonalnego i wyposażenia obiektów publicznych,
- wzrost estetyki obiektów,
- poprawa warunków pracy,
- poprawa jakości obsługi interesantów.

Oddziaływanie efektów wdrożenia projektów objętych Planem przejawiać się będzie w następujący sposób:

- poprawa jakości życia mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- wzrost poziomu skanalizowania i oczyszczania ścieków,
- zwiększenie atrakcyjności gminy,
- usprawnienie komunikacji (miejsca pracy oraz rynki zbytu produktów rolnych),
- zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód,
- zachowanie wysokiej jakości zasobów wód podziemnych,
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza,
- stworzenie lepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy,
- możliwość rozwoju turystyki,
- poprawa dostępności i jakości obiektów oświatowo-kulturalnych,
- wzrost zadowolenia społecznego.

VI. PLAN FINANSOWY

1. Budżet gminy

Główną część finansów publicznych w gminie stanowi budżet gminy. Wielkość środków budżetowych, jakimi dysponuje gmina należy do podstawowych czynników wyznaczających możliwości rozbudowy infrastruktury technicznej i zaspokojenia wielu potrzeb społecznych mieszkańców.

Dochody budżetu gminy na 2005r. to 9.231.616 zł, natomiast wydatki to 11.160.856 zł,

Źródłem sfinansowania deficytu budżetowego jest kredyt bankowy w kwocie 1.873.385 zł (w tym kredyt pomostowy z WFOŚiGW w kwocie 1.708.500 zł).

Dodatkowo planuje się spłatę kredytów i pożyczek w kwocie 237.558 zł.

Źródłem sfinansowania powyższego są:

- przychody z innych rozliczeń krajowych w kwocie 200.443 zł.
- kredyt bankowy w kwocie 37.115 zł.

W budżecie na rok 2005 utworzono rezerwę ogólną w wysokości 83.000 zł.

Dochody i wydatki na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych gminie ustawami to 826.834 zł.

Wydatki związane z wieloletnimi programami inwestycyjnymi na 2005 r. w określono wysokości 5.374.480 zł.

Wójt Gminy upoważniony został do zaciągania kredytów i pożyczek do wysokości 50.000 zł. na pokrycie występującego w ciągu roku budżetowego niedoboru budżetu, a także do dokonywania zmian w planie wydatków z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami.

Dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określono w wysokości 68.000 zł. Taką samą wysokość określono dla wydatków na realizację zadań określonych w programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Budżet	2004		2005 (plan)	2006 (plan)
	Plan	Wykonanie		
Dochody ogółem:	9.079,590	9.073,305	9.231,616	10.457,569
w tym:				
- dochody własne	3.955,044	4.099,000	4.438,608	4.582,930
- dotacje celowe	969.833	819.592	937.653	1.922,899
- subwencje ogólne	4.154,713	4.154,713	3.855,355	3.951,740

Wydatki ogółem:	10.965,748	10.095,201	11.160,856	10.930,056
w tym:				
- bieżące	8.466,402	7.992,696	8.590,778	8.805,547
- majątkowe	2.519,346	2.102,505	2.570,078	2.124,509
- wydatki na oświatę	5.454,861	5.240,211	5.404,770	5.539,900
- ochrona zdrowia	252.462	273.846	148.729	90.000
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska	507.940	391.467	411.500	421.787
- infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi	765.753	756.770	1.800,000	1.426,509
- infrastruktura drogowa	818.464	760.586	179.638	198.000

VII. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Oprócz zestawionych powyżej zadań przewidywanych do wdrażenia w latach 2005–2006 przez władze samorządowe, rozwój lokalny wspomagają także inicjatywy społeczne. Ich wzbudzenie, wdrażanie oraz kontynuacja zależy od mieszkańców gminy, ale również od inwestorów zewnętrznych, chcących realizować swoje przedsięwzięcia na terenie gminy Belsk Duży.

W związku z tym inicjatywy społeczne nie są całkowicie odcięte od kompetencji władz samorządowych. Takie aspekty jak wyznaczenie miejsc lokalizacji potencjalnych projektów, ustalenie zachęt dla inwestorów, przyjazny stosunek władz samorządowych do inwestorów zewnętrznych, promocja ofert inwestycyjnych, podniesienie atrakcyjności gminy poprzez sukcesywną modernizację infrastruktury społecznej oraz technicznej powodują, że gmina staje się bardziej atrakcyjną. Dotyczy to zarówno opinii lokalnej społeczności, jak i potencjalnych inwestorów.

W związku z tym władze samorządowe powinny dążyć do wywołania takich zachowań wśród mieszkańców, które powodowałyby ich chęć do rozwijania swoich kwalifikacji, rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, bardziej aktywnego poszukiwania pracy.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Belsk Duży będzie wdrażany przez Wójta Gminy, przy pomocy pracowników Urzędu Gminy oraz Rady Gminy. Wdrażanie PRL będzie się odbywało poprzez:

- ✓ przygotowywanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dotyczącej zadań ujętych w planie,
- ✓ przygotowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ✓ przeprowadzanie przetargów,
- ✓ realizację zadań zgodnie z określonymi wymogami,
- ✓ przygotowywanie informacji o realizacji projektów zawartych w PRL,
- ✓ przedkładanie ww. sprawozdań Komisjom Rady Gminy,
- ✓ przyjmowanie do realizacji nowych zadań zgodnych z oczekiwaniami społeczności lokalnej.

Przy wdrażaniu i monitorowaniu Planu Rozwoju Lokalnego znaczący współdział ma również społeczność lokalna – 36 wsi i 34 sołectwa Gminy Belsk Duży, Rada Gminy i Komisje działające przy Radzie Gminy Belsk Duży.

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

Monitorowanie przebiegu realizacji zadań ujętych w Planie Rozwoju Lokalnego będzie realizowane przez Wójta Gminy, przy pomocy członków Zespołu Koordynacyjnego. Osoby odpowiedzialne za wdrożenie i realizację Planu będą spotykać się co najmniej raz na pół roku w celu zweryfikowania dotychczasowej działalności i dokonania analizy postępu prac w zakresie realizacji bieżących zadań. Plan Rozwoju Lokalnego będzie aktualizowany i uzupełniany o kolejne zadania inwestycyjne. Przewiduje się aktualizację Planu w cyklu rocznym pod koniec roku budżetowego.

2. System oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Skuteczność Planu Rozwoju Lokalnego będzie poddawana bieżącej ocenie. Będzie ona sprawowana przez Wójta Gminy Belsk Duży i Radę Gminy. W kompetencjach członków Zespołu Koordynacyjnego będzie przygotowywanie stosownych sprawozdań dotyczących realizacji Planu i przedkładanie ich do oceny.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem otwartym i w zależności od potrzeb wynikających ze zmian uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych może być aktualizowany.

Wnioski dotyczące zmian w Planie mogą być składane przez radnych, organizacje pozarządowe, Rady Sołeckie i nieformalne grupy mieszkańców.

Wnioski te powinny być kierowane do Wójta Gminy Belsk Duży, a ewentualne zmiany będą nanoszone do Planu przez członków Zespołu Koordynacyjnego. Korekta dokumentu zostanie wdrożona w życie uchwałą Rady Gminy.

4. Informacja i promocja Planu Rozwoju Lokalnego

Wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych zależy jest od poziomu świadomości o możliwościach pozyskania środków dla gmin. Konieczne jest więc kształtowanie pozytywnego wizerunku Planu Rozwoju Lokalnego. Należy zadbać o to by odpowiednia wiedza, dotycząca projektów zawartych w Planie, została przekazana mieszkańcom gminy. Będzie się to odbywało za pośrednictwem mediów, a także na zebraniach wiejskich.

Zadaniem strategii informacyjnej będzie:

- ✓ zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie gminy;

- ✓ zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach;
- ✓ zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie gminy;
- ✓ inicjowanie działań promocyjnych o zasięgu lokalnym.

Powyższą strategię informacyjną będzie realizował między innymi powołany przez Wójta Gminy Zespół Koordynacyjny ds. Planu Rozwoju Lokalnego. W celu realizacji polityki informacyjnej wykorzystywane będą następujące instrumenty:

- ✓ Konferencje, wykłady, prezentacje;
- ✓ Informowanie o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów;
- ✓ Serwisy internetowe;
- ✓ Publikacje, broszury informacyjne, ulotki, reklamy, plakaty i inne materiały;
- ✓ Współpraca z mediami – radio, prasa.